

LIETUVIŲ
DIENOS

VISUOMENININKĖ ALENA DEVENIENĖ

1981 M. RUGSĖJO MĖN.

LITHUANIAN DAYS
SEPTEMBER 1981

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, CA 90029

Telefonas: 664-2919

1981, rugsėjis Nr. 7 (316)
September, 1981 No. 7 (316)

Eina XXXII metai
Volume XXXII

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN, PUBLISHED 1946-49.

Redaguoja
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slaptyvardžių ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days"
permissible only with indication of this source.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja laišku.

Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.

Published monthly, except July and August

Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change.

Atskiro nr. kaina \$1.80 Single Copy \$1.80

Prenumerata \$18.00, Kanadoje \$20.00

Subscription \$18.00 Per Year, Canada \$20.00

Garbės prenumerata/Honorary subscription \$30.00
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, Calif."

VIRSELIAI / COVERS

FRONT COVER

ALENA DEVENIENĖ

DEVENIENE, Alena, active in many organizations dealing with social welfare and national affairs, born in Vilnius, on Oct. 1, 1905. After her graduation from the Lithuanian High School in Vilnius in 1924, because she was active in the work of the resistance against the Polish occupation, she was arrested and exiled from Vilnius to Independent Lithuania. While living in Kaunas she worked for the Chamber of Agriculture and was actively involved in the work of the Lithuanian Women's Council and of the Peasant Populist Union. She represented the Women's Council in the International Congress in Yugoslavia in 1936. Coming to the United States in 1940, she actively joined a number of leading Lithuanian organizations, such as The American Lithuanian Council, Lithuanian National League of America, United Lithuanian Relief Fund of America, and the Peasant Populist Union in exile. She was a vice-president of these organizations. In 1947-51, as chairman of the Immigration and Resettlement Commission of the United Lithuanian Relief Fund of America, she visited Lithuanian refugees in Germany. In 1953 she represented the International Union in the Congress of the Federation of Europe in the Hague. In Lithuania and in the United States she has contributed to a number of Lithuanian newspapers. She is the wife of Mykolas Devenis, M.D.

Mrs. Devenis served as a Chairman of Supreme Committee for Liberation of Lithuania from 1955 to 1957.

Dr. M. Devenis retired in 1960. From that time on the Devenises resided in Santa Monica, California.

(From Encyclopedia Lithuania, Vol. II)

BACK COVER

In one of the Siberian concentration camps, four Lithuanian girls wrote a series of prayers.

They wrote of scraps of paper and bound them together into a book, and entitled it "Mary Save Us" (Marisa Gelbek Mus).

In 1959 it was smuggled out of Siberia to the Free World. Rev. L. Jankus, Director of Unified Lithuanian Relief Fund, Inc., in Brooklyn, N.Y., published this book in Lithuanian and English languages.

Later it was published in other languages.

Back cover picture was in Vatican Pavillion at World's Fair, New York, 1965.

Vietoje dovanų ALENAI DEVENIENEI draugai, jai pagerbti, išleido šį "Lietuvių Dienų" numerį.

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

	Psl.
Jurgis Gliuda — Vienas šventės fejerverkas	3
Alė Rūta — Darbščios šeimos atžala.	4
Ses. Ona Mikailaitė — Kas lietuvi traukia į Putnamą.	10
M. K. — Premijų šventėje pagerbtas lietuvis kūrėjas	13
A. Šalčiuvienė Gustaitytė — Kunigo belaukiant.	16
A. Barono vardo novelės konkursas. .	17
KNYGOS IR ŽURNALAI.	17

ENGLISH SECTION

Janis Arveds Trapans— The Realty of June Fourteenth.....	18
Ronald Regan— Captive Nations Week.....	19
John Bird— Canadians Active in Fight for Freedom.....	19
Congregational Unit on Baltic States Grows.....	20
Baltic Freedom Award— Presentations	20
Jurgis Gliuda— "Wealth"	21
Baltic Leaders Meet— New State Department Officials.....	21

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį
lietuvi kailininką
Chicagoje

NORMANA BURŠTEINĄ

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489
(buto)

185 North Wabash Avenue
2nd Floor Chicago, Ill. 60601

Vliko suvažiavime 1955 m. New Yorke. Dešinėje sėdi Alena Devenienė ir dr. A. Trimakas. Kiti delegatai sėdi, iš kairės: dr. J. Pajaujis, J. Audėnas, Mašalaitis, Vasario 16 Akto signataras prof. S. Kairys, E. Simonaitis, prel. M. Krupavičius, K. Bielinis, K. Žal-
kauskas, V. Vilimas; stovi: V. Rastenis, S. Lušys, H. Błazas, dr.

D. Krivickas, J. Makauskas, P. Vainauskas, Alksninis, Skėrys, J. Valaitis, B. Nemickas, M. Brakas, Siliūnas ir J. Andrius.

— The 1955 VLIK Congress in New York city. A. Devenis and Dr. A. Trimakas are seated on the right.

VIENAS ŠVENTĖS FEJERVERKAS

Prie A. Devenienės pagerbimo šventės

Gegužės 24 d. įvykusiame p.p. Sinkių sodyboje visuomenininkės Alenos Devenienės pagerbime gausūs ir entuziastingi sveikinimai gyvai priminė tradicinius šventinius fejerverkus. Jie žėrėte žėrėjo ties puošnia sodyba, ties gausia (du šimtai asmenų) dalyvių auditorija. Sveikinimų parade, kaip kertiniai akmenys, buvo du išmąstyti žodžiai. Tai saikingai patetiškas rašytojos Alės Rūtos žodis, savo esmine linija einas nuo sintezės į detalę, ir gydytojo visuomenininko Juozo Gudausko žodis, einas nuo detalės į sintetizavimą. Šie abu pareiškimai dėl jų formos ir turinio, turi išliekamąją istorinę ir beletristinę vertę. Anksčiau spaudoje pasirodęs teisininko Jono Kutros rašinys ("Naujienos") buvo faktais gausus, enciklopediškas.

Kažin kaip kiekvienam spaudos žmogui (itin žurnalistui) būtų įdomus prieš tris dekalas apsireiškęs faktas: dr. Mykolo Devenio ir jo žmonos leisto savaitraščio "Lietuvių kelias" epopeja. Dabar šio savaitraščio paskiri numeriai arba numerių rinkinys jau tikra bibliografinė retenybė. "Lietuvių kelio" leidimas įsibrauna į Devenių (tai yra ir solenizentės) visuomeninių darbų aruodą. Savaitraščio faktiniu leidėju buvo dr. Mykolas Devenis. Spiritus movens (darbo judintoja) buvo Alena Devenienė. Dar Nepriklausomoje Lietuvoje bendradarbiavusi "Ūkininko Patarėjyje", o JAV-se "Sandaroje" ir "Vienybėje", Alena Devenienė dėjo savo jėgų prie jų ūkyje spausdinto "Lietuvių kelio".

Pagal savo titulą šis laikraštis buvo ideologinis. Tačiau faktinai jis buvo bendros informacijos savaitraštis. Įdomi ir pagauli atkarpa intrigavo skaitytojus. Tai prof.

Viktoro Biržiškos atsiminimai, kurie tik tai šiais metais pasirodė atskira knyga "Nidos" leidykloje. Buvo dar gyvi ir įdomūs Henriko Blazo atsiminimai apie Justą Paleckį. (Šie atsiminimai dar laukia išleidimo knygos formoje.)

"Lietuvių kelias", kaip valstiečių liaudininkų leidinys, pradėtas leisti 1950 metų vasario 16 d. Brooklyne. Tų pat metų vasarą savaitraščio leidimas perkeltas į Wattertowną, Conn. Čia, Devenių rūpesčiu, buvo įrengta spaustuvė. Deja, tais pat metais, lapkričio 17 d., tas turiniu aktualus, o savo išvaizda estetiškas leidinys liovėsi ėjęs. (Koks įdomus sutapimas su "Lietuvių Dienų" kronika: tomis pat dienomis, 1950

m. rudenį, pasirodė pirmas LD nr.) Iš-tvermės veiksnys, gal būt, glūdi leidinių rėmimo pozicijoje. Ideologiniam leidiniui tenka atstovauti grupei, tad tvarkytis sudėtingiau ir sunkiau. Asmeniškų iniciatyvos veikimas tokioj padėtyj turi pranašumų.

"Lietuviškoje Enciklopedijoje" (t. XVI) tvirtinama, kad Brooklyne "Lietuvių kelio" redagavę J. Petrėnas, L. Dovydnas ir prof. Viktoras (kodėl ne Vaclovas?) Biržiška. Buvo išleisti 36 numeriai, kiekvienas 10-16 puslapių. Trijų dekadų bėgyje visuomenė neteko beveik visų "Lietuvių kelio" redaktorių. Šio savaitraščio už-

Nukelta į 9 psl.

A. Devenienė tarp žurnalistų Vokietijos stovyklose. Iš kairės: K. Baltramaitis, A. Merkelis, Jonas Vasaitis ("Minties" red.), Alena Devenienė, Domas Penikas ("Mūsų Kelio" red.), Jonas Kardelis, Medar-

das Bavarskas ("Tėviškės" red. atstovas), ir Juozas Vitėnas ("Žiburių" red.)

— A. Devenis among journalists in a camp in Germany.

DARBŠČIOS ŠEIMOS ATŽALA

Apie Vileišių-Devenių šeimą ir jos atžalas būtų ištisa studija, gal didelė knyga, kurią gali iš pergyvenimų ir atminties parašyti vien pati Alena Devenienė-Vileišytė, kuri šių metų pavasarį buvo Santa Monikoje gražiai pagerbta.

Minėjimo - pagerbimo iškilmėje teisingai ir įdomiai išvedė Alenos Devenienės genezę kalbėtojas dr. Juozas Gudauskas, jos draugas ir bendramintis. Vileišių šeimos genai esą labai tinkama sintezė iš grafių ir valstiečių genų ypatybių: šios šeimos

Jonas Vileišis, Kauno miesto burmistras, A. Devenienės tėvas.

— J. Vileišis, mayor of Kaunas and A. Devenis' father.

Ona ir Jonas Vileišiai, Alenos Devenienės tėvai.

— Ona and Jonas Vileišis, Alena Devenis' parents.

atžala — Alena Devenienė savo gyvenimu tai jau įrodžiusi.

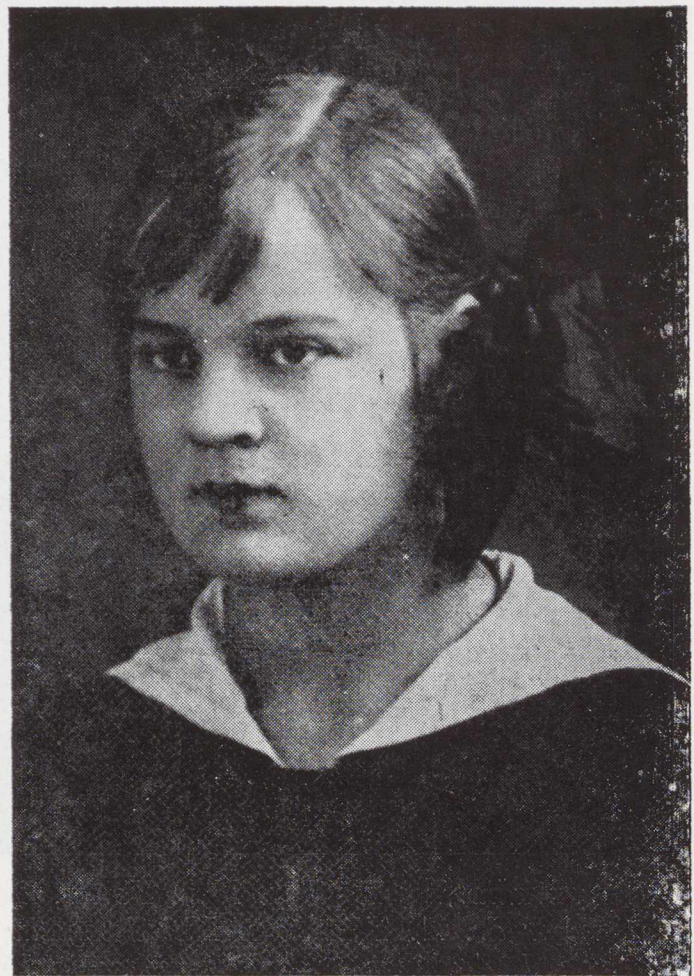
Ukmergės priemiesčio senose kapinėse esanti palaidota Aleksandra Kosakovska, garsiosios Peterburgo grafiuonės A. G. Laval duktė. Grafiuonės Laval salone kitados yra lankęsi rusų rašytojai Puškinas, Lermontovas, Krylovas, Nekrasovas. Pati Aleksandra irgi buvo gerai išsilavinusi, pažinojo daugelį žymių XIX amžiaus žmonių, susirašinėjo su žymiuoju prancūzu rašytoju Balzaku. Aleksandros vyras gi buvo lietuvis Kasakauskas, tos pačios giminės, iš kurios kilusi ir Alenos Devenienės motina Ona Kasakauskaitė iš Kurėnu dvaro. Vienas iš Kasakauskų (Stanislovas) yra buvęs 1863 metų sukilimo dalyvis ir padėjo savo jauna galvą tarp kitų ukmergiškių kovotojų prieš rusų priespaudą.

Įdomiausia buvo dr. J. Gudausko išvada: Alena Devenienė, gerai savy apvaldžiusi grafių ir valstiečių kilmę, išsiugdė teigiamas darbštumo ir visuomeniškumo ypatybes, kurias gyvenime mokėjo suderinti ir pritaikyti.

Jos vyras — Mykolas Devenis esąs kilęs iš senųjų prūsų kovotojų giminių: jo proseneliai, už pasipriešinimą ordino agresijai prieš lietuvių-prūsų gentis, buvę ištremti į Biržų apskritį. Su Alena Vileišyte dr. Mykolas Devenis susipažino Kaune, netrukus jie vedė ir išgyveno daugiau kaip penkiasdešimt laimingų, nors ne visada lengvų, metų.

Iš savo motinos Alena Vileišytė Devenienė paveldėjo moterišką šilumą ir kito žmogaus supratimą, labdaringumą ir pamėginimą senovės, Lietuvos istorijos. Alena ir dabar turi vertingą rinkinį kelių šimtų metų senumo indų (turi net Zigmanto Augusto karališkojo dvaro cukrinę, lėkštę), taip pat turi nemažai įvairių senų medalių, dievukų, knygų, žemėlapių ir didelę biblioteką...

Kitas jos pagerbimo iškilmių kalbėtojas, pulkininkas Juozas Andrius, pastebė-

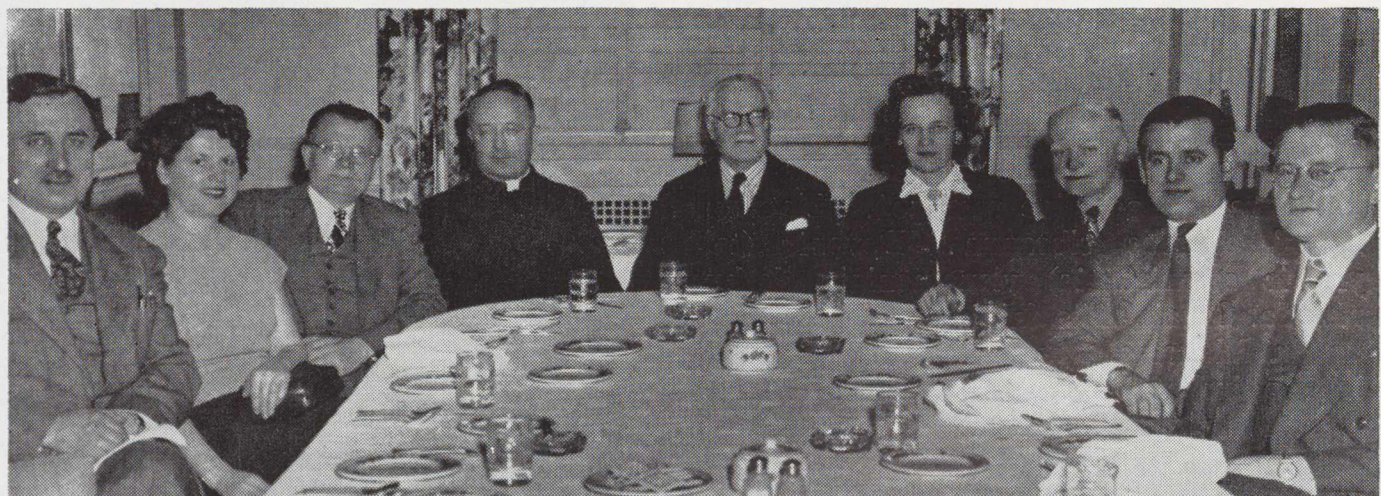
Alena Vileišytė Vilniaus gimnazijoje.

— Alena Vileišis at the Secondary school of Vilnius.

A. Devenienė su muziku B. Budriūnu ir kitais stovyklų tremtiniais Vokietijoje.

— A. Devenis, comp. B. Budriūnas and other Lithuanians in a camp in Germany.

Pirmoji Vliko, Alto, Balfo ir diplomatų konferencija, Washington, DC, 1945 m.

Iš kairės: M. Vaidyla, Buivydienė, L. Šimutis, prel. J. Končius, ministeris P. Žadeikis, A. Devenienė, P. Grigaitis, P. Padalis, K. Jurgėla.

— The first joint VLIK, ALT, BALF, and diplomatic conference, Washington, DC, 1945. Fourth from right, Mrs. Alena Devenis.

Nepriklausomybės Akto vienas iš signatarų; 1919 m. ėjo Vidaus reikalų ministro pareigas; vėliau buvo Finansų ministru. 1921 — 1933 m. buvo Kauno burmistru, išgrąžino, sueuropino Kauną; 1933 — 40 m. dirbo Valstybės taryboje, dėstė universitete ir vertėsi advokato profesija. Dr. J. Vileišis buvo plačių interesų ir nemažų gabumų žmogus. Tarp kito ko, jis lankėsi ir Amerikoje paskolos lakštų Lietuvai reikalui (kurių pagrindu vėliau buvo išleisti litai, Nepriklausomos Lietuvos pinigai). Dr. J. Vileišis buvo kandidatu ir į Lietuvos prezidentus, bet, dėl nuomonių skirtumo, vietoje Vileišio prezidentu tapo dr. K. Grinius. Dr. J. Vileišis buvo stiprus Valstiečių liaudininkų šulas; šios jo ideologinės linkmės laikosi visą gyvenimą ir jo dukra Alena.

Alena Vileišytė jau moksleivės metais pasižymėjo rezistencine veikla Vilniuje prieš lenkus; už tai net buvo ištremta kelius kartus į Nepriklausomą Lietuvą; bet ir vėl grįždavo. Jauna ištekęsusi už Amerikos lietuvio Mykolo Devenio, keleriems metams buvo išvykusi su juo į užjūrį. Dr. M. Deveniui apsisprendus su žmona grįžti į Lietuvą, taip jie ir padarė: įsikūrė gražia-me ūkyje Ukmergės apskrity ir drauge vertėsi medicinos gydytojo praktika; Alena daug dirbo Lietuvos Ūkininkų draugijoje, Lietuvos moterų taryboje, buvo konsultante Žemės Ūkio rūmuose, dažnai važinėjo į užsienį, kartais kaip delegatė. Ji dirbo ekonominėje ir ūkinėje atsistatancio po karo Lietuvos valstybės kūryboje. Jos darbas buvo — laisvu noru, be užmokesčio. Alena pati sakosi, kad visada labiausiai gerbusi mokytojus ir agronomus, kurie daugiausia gero Lietuvai yra padarę.

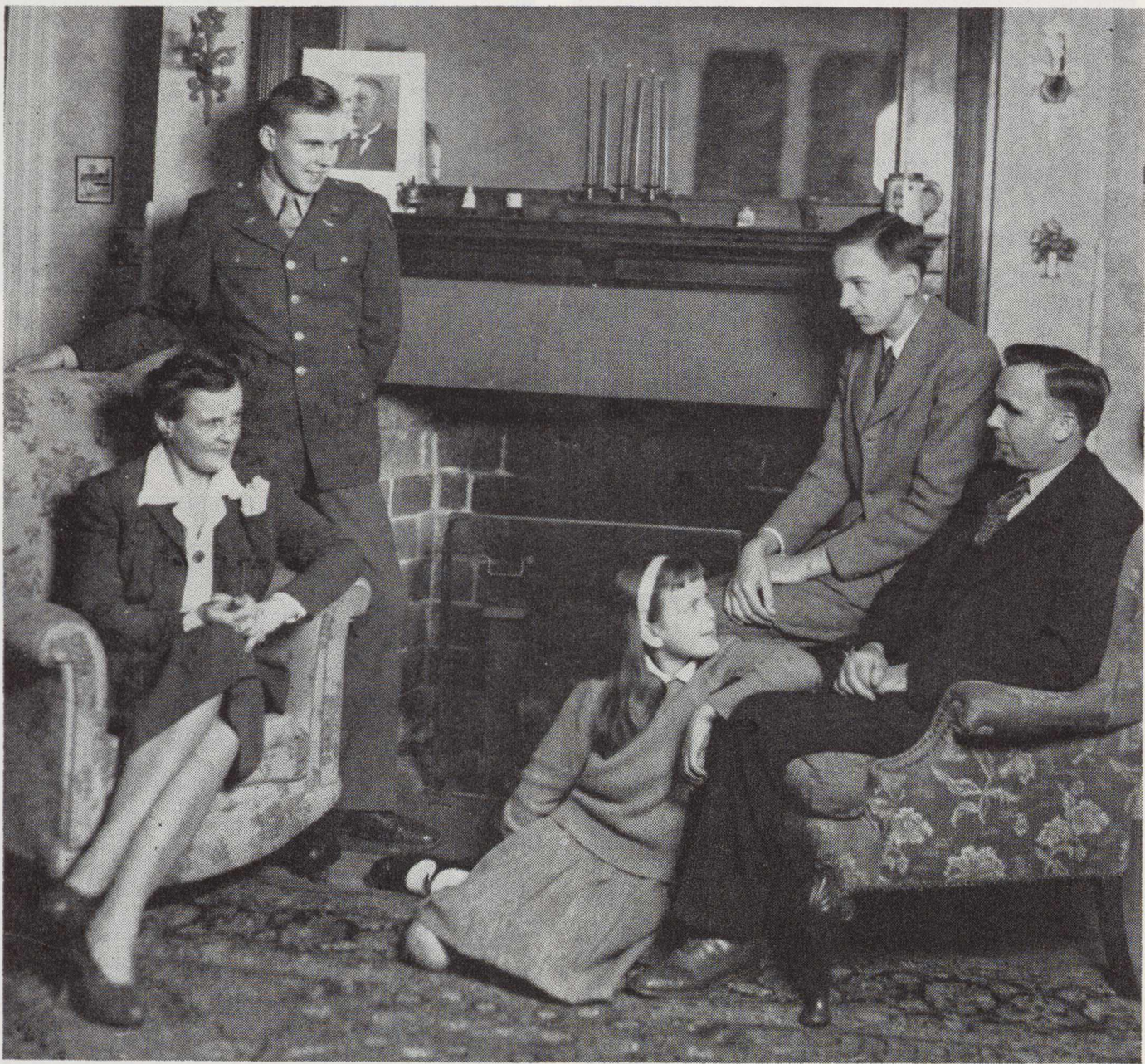
Kalbomis ir sveikinimais išaukštinta, Alena pati kalbėjo labai trumpai ir paprastai. Ji pasisakė, kad visada mylėjusi šeimą ir draugus. Esą, vien šeima-namai būtų gyvenimui buvę lyg per siaura; draugai jai esą lyg langai, kurie atneša saulę ir šviesą. Per draugus ji pratėjusi savo egzistenciją į visuomenę, į tautą.

Daugelis pastebi, kad Devenienės paprastume ir yra jos didybė. Niekada ji nėra norėjusi pirmųjų vietų ar kokios garbės; ir žmonės ją myli, nes ji visus traktuoja lygiai, visus gerbia ir mėgsta.

Prieš pat karą rusams dr. M. Devenį areštavus ir ilgai išlaikius Lietuvoje kalėjimuose bei Sibiro lageriuose, Alena turėjo sukaupti jėgas šeimai. Didelėmis pastangomis, su JAV State Department pagalba, ji išgelbėjo vyrą iš mirties Vorkutoje, sugrąžino jį namo — į Waterbury, Conn., kur jau su vaikais ji pati buvo apsistojusi. Šeima sunkiai kūrėsi, kaip ir visi komunistų iš Lietuvos išstumtieji, bet Alena, nors sunkiai dirbdama dėl šeimos pragyvenimo, tuojau įsijungė ir vėl į "volunteer" darbą

įvairiose lietuvių organizacijose. Ji tapo Imigracijos Komisijos pirmininke, važinėjo į Europą, lankė lietuvių lagerius, patar-dama jiems, kaip ir kur emigruoti, ramin-dama, guosdama nusiminusius, nedaug vil-ties beturinčius žmones. Alena Devenienė taip pat įsitraukė į Vliko, Alto, Lietuvių Susivienijimo veiklą ir, žinoma, daug dir-

bo Balfo bei kitose šalpos, politinės ir kulutūrinės organizacijose. Visur buvo ji vadovaujamuose postuose, daug važinėjo po Ameriką ir į užsienius, buvo patarėja. Mokėjo su kitais veikėjais sutarti, sugyventi. Jos vyrui esant protestantų tikėjimo, ji nemažai gero padarė protestantams, bet taip pat gražiai darbavosi su dr. J.

Devenių šeima Waterbury, Conn.

— The Devenis family, Waterbury, Conn.

Dr. Mykolas ir Alena Deveniai prie savo namų Santa Monikoje.

— Dr. M. and A. Devenis by their home in Santa Monica, Calif.

Dr. Kazys ir Dalia Devenytė — Bobeliai su šeima.

— Dr. Kazys and Dalia Devenis — Bobelis with their family.

Antrasis Devenių sūnus Keistutis su šeima Bostone, Mass.

— Devenis' second son, Keistutis, with his family, Boston, Mass.

Končium Balfio veikloje; prof. J. Končius ją labiausiai pasitikėjo; dirbo ji ir su prel. M. Krupavičium Vlike ir su kitais žymiais mūsų veikėjais, katalikais.

Dirbti, siekti ir viltis, visada su žvilgsniu į Lietuvą — tai Devenių kelio gairės. Alena su vyru dr. Mykolu gražiai sugyveno, užaugino ir išmokslo tris vaikus, du sūnus ir dukrą, kurie sąmoningi lietuviai ir eina Vileišių-Devenių giminės keliu. Dr. Mykolas visada rodė savo žmonai Alenai didelę pagarbą ir meilę. Tokia darni šeima buvo ne vienam pavyzdžiu. Jų namuose rasdavo globą, užuojautą ir pagalbą nemažai naujų ateivių į Ameriką, intelektualų ir paprastų lietuvių.

Dr. Mykolas ir Alena savo darbštumu ir sumanumu gana gerai susitvarkė ir materialiai; jie yra įsteigę Devenių Fondą lietuvių kultūrai ir spaudai paremti. Jau yra to Fondo išleista keletas vertingų knygų, taip pat pulk. kartografo J. Andriaus darytas Lietuvos žemėlapis.

Draugai Alenai Devenienei linki (per Devenių Fondą) išleisti savo atsiminimų knygą, kuri būtų vertingas indėlis į lietuvių tautos politikos ir kultūros istoriją.

Alenos pagerbimo iškilmėje dalyvavo jos šeima: sūnūs — dr. Algirdas, inžinierius Keistutis Deveniai ir dukra Dalia Devenytė Bobelienė, dukraitė Rūta Bobelytė (kuri su V. Šimoliūnu pravedė akademinę programos dalį), sesuo Rita Bagdonienė, du broliai — dr. Petras Vileišis ir dr. Kazys Vileišis.

Alenos Devenienės pagerbimo akademija ir vaišės įvyko gražioje ir erdvoje Julijos ir Emilio Sinkių rezidencijoje; jie buvo ir pagrindiniai tos iškilmės organizatoriai; be to, Emilis Sinkis pasakė turiningą ir jautrią iškilmų atidarymo kalbą.

Organizatorių komitete buvo ir šie Devenienės kaimynai-draugai: dr. B. Raulinaitienė, Albinas Markevičius, V. Šimoliūnas, Antanina Lukšienė, K. Černiauskas, A. Dičius ir jos (Devenienės) šeima.

Sūnūs ir duktė padovanojo ta proga motinai dr. Mykolo portretą, pieštą dail. A. Rūkštelės. (Dr. Mykolas Devenis mirė prieš trejus metus ir palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse Chicagoje).

Pagerbimo iškilmėms Alena Devenienė gavo daugybę gėlių ir sveikinimų iš arti ir toli; dalis buvo perskaityta ir išsakyta, kiti — pasiliko Alenos širdyje ir jos daugybės pražių prisiminimų rinkiny.

Pluoštelį anų sveikinimų čia dalinai pacituosime:

“Tavo gyvenimo kelrodis išrašytas stambiomis, žėrinčiomis raidėmis — *Laisva Lietuva!* — *Marilė ir Anulė Biržiškaitės*

Vyriausias Devenių sūnus dr. Algirdas Devenis su žmona.

— The oldest son, Algirdas Devenis with his wife.

Alena Devenienė (sėdi viduryje) su savo giminėmis.

Foto L. Kantas

— Alena Devenis, seated in the middle, with relatives.

(Žymantienė ir Barauskienė).

“Sveikiname su gilia pagarba Ponią Aleną Devenienę, kaip tvirtą asmenybę, nepavaduojamą veikėją mūsų nepriklausomo ir tremties gyvenimo kelyje”. — Dr. S. A. Bačkis, Lietuvos Atstovas, Washington, D.C.

“Savo lietuviškais darbais p, Alena Devenienė yra pilnai užsitarnavusi mūsų visų pagarbą ir meilę.” — Pov. P. Dargis, Susivienijimo Lietuv. Amerikoje vardu.

“Jūsų veiklos įnašas ne tik į bendrą, bet ir į politinę — Lietuvos laisvinimo, Vliko, Alto ir į Lietuvos Valstiečių liaudininkų S-gos veiklą yra labai reikšmingas, ypač tuo laiku, kai mūsų tauta siekia išsilaisvinimo.” — Grožvydas Lazauskas, Lietuvos Valstiečių liaudininkų S-gos vardu.

“Nuo pat mielų Vilniaus Vytauto gimnazijos dienų, kur Alena Devenienė pasirodydavo, nežiūrint, kaip pavoingos ir komplikotos buvo aplikybės; visur jos sąmojus, energija ir šilta, skaidri asmenybė nešė konstruktyvumą, gerovę ir naują gyvenimą kitiems. Mums ji yra “The Woman for all Seasons” ” — Vilniečių vardu — Vaivada ir Vainiūnai.

Asmeniškai A. Devenienę pagerbimo metu pasveikino generalinis garbės konsu-

Kun. dr. J. Končiui lankant bendradarbę A. Devenienę. Iš kairės: Dr. M. Devenis, kun dr. J. Končius, A. Devenienė, E Sinkys, prel. J. Kučingis.

— Rev. Dr. J. Končius visits co-worker, A. Devenis. From the left: Dr. M. Devenis, Rev. Dr. J. Končius, A. Devenis, E. Sinkys, Msgr. J. Kučingis.

las Vytautas Čekanauskas, o raštu — Lie-
 cuvos konsulė Juzė Daužvardienė, Gene-
 ralinis konsulas A. Simutis. Taip pat —
 Alto vardu — dr. K. Šidlauskas, Vliko
 pirmininkas, Balfo — A. ir M. Rudžiai,
 Protestantų vardu J. Kutra ir V. Karosas,
 Liudas Dovydenas, J. Tūbelienė, R. Bud-
 rienė, M. R. Simokaičiai, J. Daugėla, J.
 Pauperas, R. Budreika, E. Gimbutienė, V.
 Sruogienė, S. Šalnienė, K. L. Valiūnai, K.
 Grigaitis ir L. E. Kačinskai, O. Indrelienė,
 Br. Raila, M. F. Mackevičiai, A. L. Ma-
 žekos, R. Sakienė, A. B. Dūdės, F. Ma-
 saitis ir didelė daugybė kitų.

Alenos Devenienės pagerbimo pobūvis,
 nutraukęs daugiau kaip du šimtus žmonių,
 praėjo pakilioje ir šiltoje draugiškoje nuo-
 taikoje. Buvo labai graži gegužės 24 diena,
 Pacifikas — ramus, vaisės — puikios, nu-
 siteikimas visų geras ir solenizantė — lai-
 minga ir dėkinga draugams. Vienintelis
 šešėlis — jos vyro nebuvimas šiame pa-
 sauly, kuriame jie drauge sukūrė prasmin-
 gą gyvenimą. Pavakario saulė liūdnai nu-
 švietė dr. Mykolo Devenio portretą.

Visų nuotaikos ir kalbos buvo, kaip ir
 Alenos Vileišytės-Devenienės gyvenimas,
 su žvilgsniu į Lietuvą. A. R.

VIENAS ŠVENTĖS FAJERVERKAS...

Atkelta iš 3 psl.

gimimo idėja ir jo leidimo kronika rodo,
 kad netrūko tada entuziazmo gaivinti vi-
 suomenišką misiją ir ideologinį apaštala-
 vimą. Juk 1950-tieji metai buvo sunkūs ir
 žiaurūs: lietuviškos emigracijos naujakū-
 rystė Amerikoje, kurią slėgė ekonominė
 krizė.

Būsimieji išeivijos kultūros nagrinėtojai
 (istorikai ar beletristai), be abejo, domėsis
 Devenio ūkyje įrengta spaustuve, kurioje
 buvo parengiamas lietuviškas savaitraštis.
 Kiek čia buvo ryžto, misijos noro, roman-
 tizmo, kuris toks retas svečias mūsų ap-
 linkoje...

"Lietuvių kelio" epopėja yra vienas iš
 fejerverkų Alenos Devenienės šventėje.

Jurgis Gliauda

Vliko Vykdomoji Taryba 1955-57 metais:
 H. Blazas, dr. P. Karvelis, A. Devenienė,
 J. Matulionis, S. Kairys.

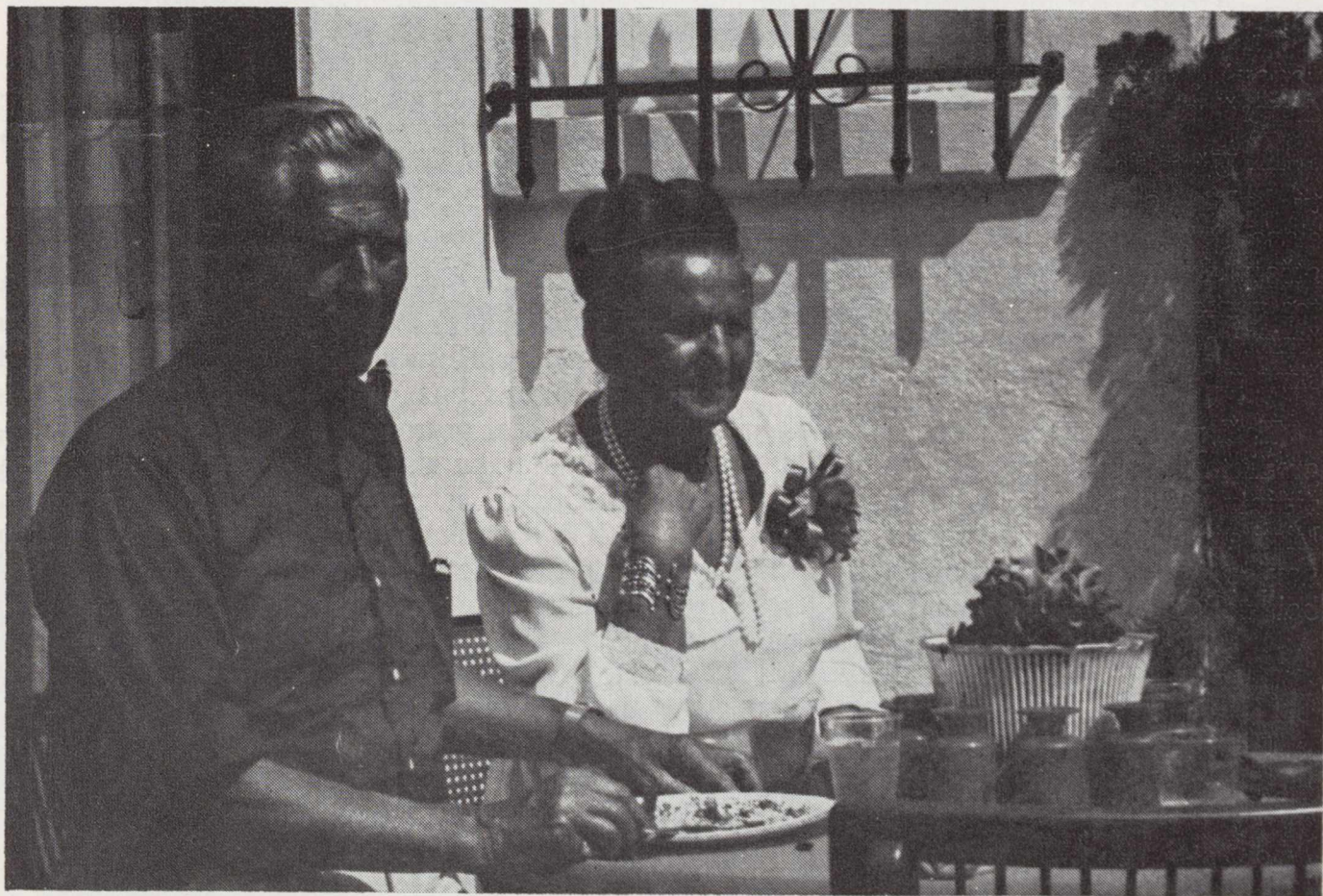
— Lithuanian Liberation Supreme
 Committee members.

Foto V. Maželis

Vileišių šeimos vėliausioji nuotrauka. Iš
 kairės: Dr. K. Vileišis, Rita Bagdonienė,
 dr. P. Vileišis ir Alena Devenienė.

— A recent photograph of the Vileišis
 family. From the left: Dr. K. Vileišis, Rita
 Bagdonas, Dr. P. Vileišis, and Alena De-
 venis.

J. ir E. Sinkiai, Santa Monikoje, vaišingi
 šeimnininkai, kurių rezidencijoje vyko A.
 Devenienės pagerbimas.

— Mr. & Mrs. E. Sinkis, two gracious
 hosts from Santa Monica, Calif.

KAS LIETUVI TRAUKIA I PUTNAMĄ?

Seserys neaiškaus prasidėjimo

Kartą į vienuolyną buvo atneštas laiškas, adresuotas anglų kalba: "The Sisters of the Inaccurate Conception". Daug juo-

ko iš to buvo, bet drauge ir krislelis tiesos. Kai nedidelis lietuvių būrelis, Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys, įsikūrė Connecticut valstijoje, pirma Thompsono miestelyje, paskui Putname, jos buvo nepažįstamos ne tik svetimtaučiams, bet ir lietuviams. Protestantai kaimynai žiūrėjo iš tolo, net kiek prietaringai, į tas keistas būtybes, o lietuviai, kurių buvo Providence, Worcester ir Bostone, dar neturėjo reikalo su seserimis susipažinti.

1936 m. iš Lietuvos buvo atvykusios 5 seserys, kviečiamos namų ruošos darbams į Tėvų marijonų vedamą kolegiją Thompsono. 1939 m. jos įsigijo ir persikėlė gyventi į savo nuosavą namelį netoliese, tame pačiame miestelyje. 1943 m. įsikūrė ir Putname, nusipirkusios seną namą, buvusį našlaičyną.

— Atrodo, lyg mes būtume senienų mėgėjos, — nusijuokė Sesuo Aloyza, seserų vadovė, apžiūrėdama voratinkliais apsidangščiusį apleistą medinį namą.

— Už tokią kainą apsimokėtų pirkti lentų krūvą, o ką bekalbėti, kai jos sudaro sieną, ir dar išlaiko stogą ant viršaus! — atšovė kaimynas lietuvis klebonas, pamatęs namą. Nelabai jis pasitikėjo jaunos viršininkės, dar tuomet nesulaukusios trisdešimt metų, išmintimi.

Tačiau šis namas, atremontuotas ir išgrąžintas, tapo seserų centru ir lietuvišku židiniu. 1980 m. jis buvo nugriautas, užleisti vietą naujam, mūriniam pastatui. Tai naujas vienuolynas ir drauge kultūrinis bei religinis centras Naujosios Anglijos

Ligonių ir senelių globos namai, pavadinti J. Matulaičio vardu, seserų pastatyti ir jų vedami. Juose gyvena daug lietuvių iš įvairių vietovių. APAČIOJE: jaunos seserys su Matulaičio namų gyventojais ir sesuo Bernadeta Matukaitė, administratorė.

— The J. Matulaitis Convelescent Home built and run by the Sisters. The residents are Lithuanians from many different areas. Bottom, left: Two young sisters with some residents; right: Sister Bernadeta Matukas, the Administrator.

lietuviams, kurie per ištisus 45 metus kasmet suplaukia į seserų sodybą ne šimtais, bet tūkstančiais.

Seserys Lietuvoje

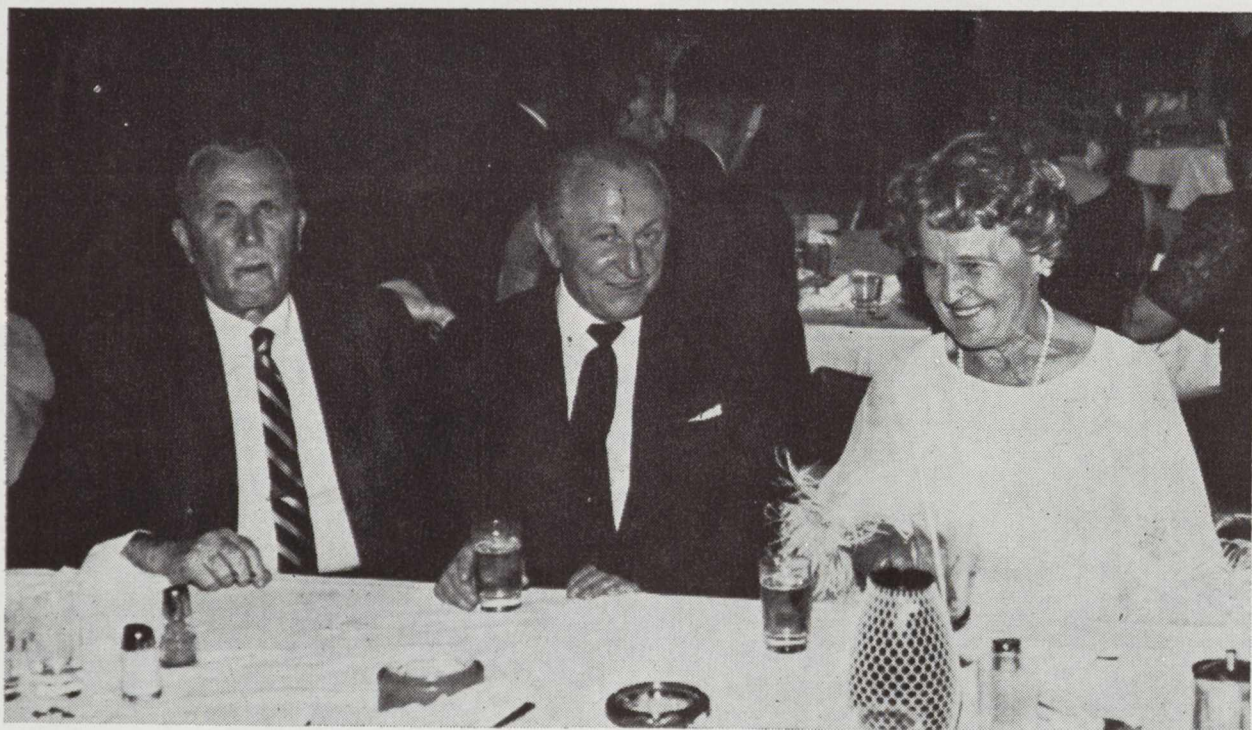
Šios Vienuolijos steigėjas buvo Jurgis Matulaitis, kurio beatifikacijos byla jau baigiama Romoje. Netrukus tikimės, kad Matulaitis bus viešai paskelbtas palaimintuoju. Tai antroji pakopa į kanonizaciją, — oficialią katalikų Bažnyčios pripažinimą herojiško ir visiems sektino šventumo. LKB Kronika pakartotinai ragina laisvojo pasaulio lietuvių rūpintis Matulaičio kanonizacija.

Jurgis Matulaitis gimė ir augo Lietuvoje, katalikiškoje žemdirbių šeimoje. Iš jaunų dienų jis buvo pamaldus ir darbštus. Iš namų išsineštą tikėjimą jis labiau įsisąmonino kunigų seminarijoje, o eidamas mokslus jį gilino Petrapilio Kunigų Akademijoje, kur įsigijo teologijos magistro laipsnį. Šveicarijos Friburgo Kataliku Universitete gavo daktaro laipsnį aukščiausiu pažymiu.

Anksti likęs našlaičiu ir matęs daug vargo, Matulaitis visą gyvenimą buvo jautrus kitų vargui. Kaulų džiovos paguldėtas į neturtėlių ligoninę Varšuvos priemiestyje, jis iš arti susipažino su socialiniais klausimais, kuriuose kaip antrą mokslo šaką, sociologiją, buvo studijavęs Friburge. Kai jo sveikata sustiprėjo, jis ėmėsi organizuoti katalikų darbininkų sąjungą ir socialinius kursus šviesuomenei. Tą veiklą lydėjo didelis pasisekimas, todėl Petrapilio Kunigų Akademija pakvietė jį sociologijos profesorium. Tačiau poaukščiau jo neviliojo, jis pasirinko vienuolinį gyvenimą. Šventajam sostui leidus, padarė vienuolinius įžadus ir slapta nuo rusų valdžios atnaujino bešmirštančią Marijonų vienuoliją.

1918 metais, vos pusei metų praslinkus nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo, Matulaitis įsteigė grynai lietuviška moterų vienuoliją Marijampolėje. Po poros mėnesių Matulaitis turėjo išvykti, nes buvo paskirtas Vilniaus vyskupu. Tačiau jis ir toliau rūpinosi šiuo savo brangiu kūdikiu. Sudėjęs savo mokslą ir išgyventą patirtį į vienuolijos įstatus, jis svajojo apie modernią, veiklią, visuomenišką bendruomenę.

Atsikuriančioje po pirmo pasaulinio karo sunaikintoje Lietuvoje buvo daug vargo ir skurdo: nestigo našlaičių, benamių ir invalidų. Dorinis bei religinis gyvenimas bu-

Dr. Mykolas ir Alena Deveniai su Lietuvių Dienų žurnalo leidyne Antanu Skirium. Foto Vytas

— Mr. & Mrs. M. Devenis with A. Skirius, LD Magazine Publisher.

vo karo audrų pažeistas. Tad Vargdienių Seserų, kaip jos buvo populiariai vadinamos, veikimo dirva plati: tarnauti visiems ir visur, lengvinti vargą, nešti šviesą, rodyti Kristaus meilę ypatingai tiems, kurie labiausiai apleisti.

Žinia apie naujai įsteigtą lietuvių vienuoliją greit pasklido. Nepriklasomoje Lietuvoje jos augo skaičiumi ir veikla. Prieš bolševikų okupaciją 1940 m., vienuolija turėjo iki 200 seserų ir aptarnavo šias įstaigas: 14 vaikų darželių, 5 našlaičių prieglaudes, 11 senelių prieglaudų, šešupės spaustuovę, mergaičių ūkio mokyklą, 4 mergaičių bendrabučius, 2 pradžios mokyklas, Motinos Glėbos punktą ir vaikų židinį Vilniuje.

Nors šią gražią veiklą okupantas stengėsi nutraukti, užėmęs Lietuvą, tačiau jos visiškai užgniaužti jam nepavyko, net po 40 metų žiaurių pastangų.

Veikla laisvajame pasaulyje

Laisvajame pasaulyje, JAV ir Kanadoje, vienuolija, pagal Steigėjo jai įkvėptą dvasią, stengėsi eiti į žmones, suprasti gyvenimo keliamas problemas ir visuomeninius reikalus. Dievo Apvaizda ir realūs lietuvių reikalai pakreipė vienuoliją į tas pačias darbo sritis, kaip ir Lietuvoje: į visokeriopą patarnavimą žmogui, pradedant mažaisiais ir jaunimu, bendradarbiaujant su suaugusiais ir baigiant senelių globa.

Putnamo apylinkėse seserys turi tris įstaigas. Plačiausiai žinomi yra Matulaičio namai, kurie veikia jau daugiau kaip 10 metų. Nuo 1968 iki 1978 m. čia gyveno 206 lietuviai ir 131 kitatautis. Dirba apie 120 tarnautojų, daugumas iš apylinkės miestelių — yra ir keli lietuviai. Dirba ir 8 lietuvių seserys su įvairiomis specialybėmis, o viena jų, sesuo Bernadeta Matukaitė, eina atsakingas administratorės pareigas. Per visą veikimo laiką šie namai išlaikė aukščiausią įvertinimo laipsnį. Juose stengiamasi teikti ko geriausią patarnavi-

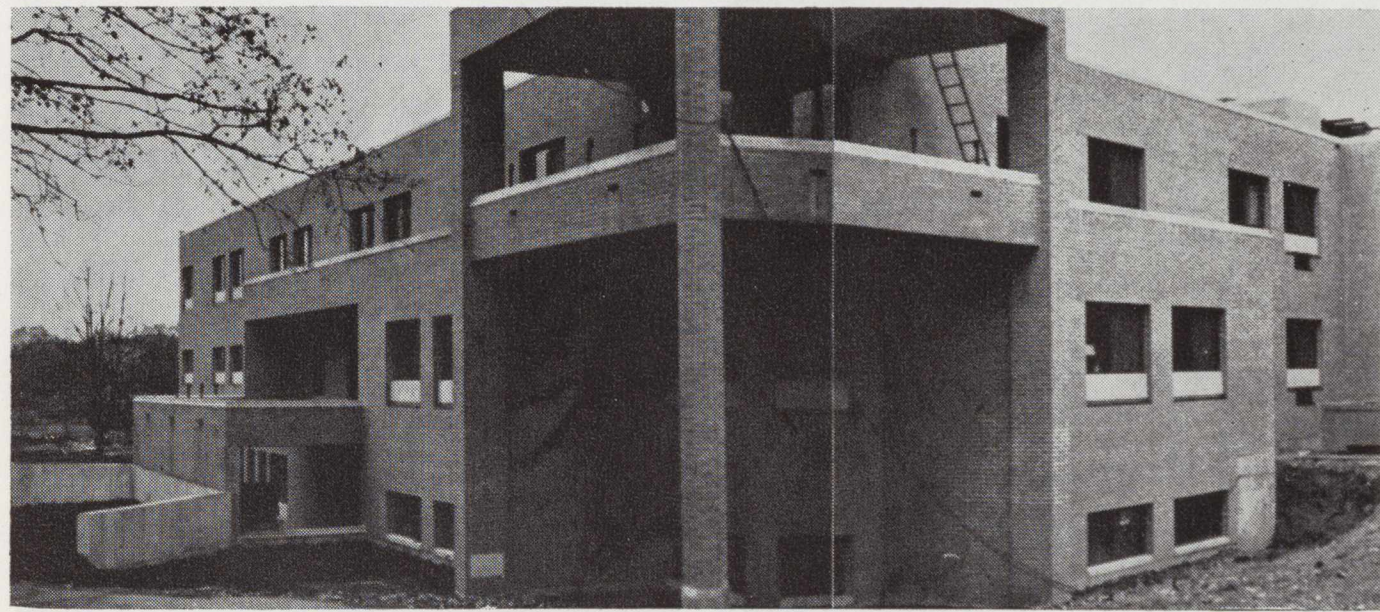

Iš pirmų penkių į Ameriką atvykusių seserų 1936 m., šios keturios tebėra gyvos ir veiklios: sesuo Konsolata, sesuo Apolonija, sesuo Aloyza, sesuo Tarcizija. Trys gimusios ir augusios Lietuvoje, o sesuo Aloyza — Amerikoje. Dešinėje: jauniausia seselė, prieš penkeris metus atvykusi iš Suvalkų trikampio.

— Of the first five Founding sisters arriving in America in 1936, these four are still well and working hard. From the left: Sister Konsolata, Sister Aloyza, Sister Tarcizia, Three were born and raised in Lithuania and sister Aloyza, in the U.S.

On the right: The youngest sister, having arrived here from the Suvalkų triangle five years ago.

Baigiamas statyti naujas vienuolynas ir atsinaujinimo centras Putname. Jau 40 metų kaip seserų sodyba yra lietuviškas židinys rytinio pakraščio lietuviams. Dabar bus Erdvesnės ir patogesnės patalpos šiai veiklai.

— The new Putnam, Conn. Convent and Meditation Center nears completion. The Putnam sisters and their convent have been a North-East Lithuanian cultural center for over forty years and hope to continue.

Neringos mergaičių stovykla atlieka programą Putname, kur kasmet seserų sodyboje daroma lietuvių šventė. Suvažiuoja tarp 2000 ir 3000 lietuvių. Seserų įkurta stovyklavietė Vermonte, vardu Neringa, kasmet sutraukia daug jaunimo. Kasmet vyksta trys stovyklos jaunimui. Nuotraukoje (dešinėje) ses. M. Margarita su moksleiviais ateitininkais 1980 metų vasarą.

— On the left: Neringa girls' camp participants in the annual Lithuanian Festival the on Convent grounds in Putnam, Conn. There usually are two or three thousand spectators.

On the right: The Immaculate Conception summer camp, Neringa, in Vermont, a yearly favorite with many young people. In the center, sister M. Margarita with the high-schoolers of the Ateitis organization, on of three annual camp groups.

Ark. Jurgis Matulaitis (1871-1927) — Nekaltai Pradėtos Marijos seserų įsteigėjas. Jo byla baigta Romoje — tikimės, kad netrukus bus paskelbtas palaimintuoju (antras laipsnis iki kanonizacijos).

— Archbishop J. Matulaitis, 1871-1927, Founder of the Sisters of the Immaculate Conception. His beatification proceedings have just concluded in Rome.

mą gyventojams — sveikatos priežiūra, įvairią terapiją, jaukią aplinką, bet visų rūpesčių centre yra jų dvasinė gerovė. Gyventojai labai įvertina lietuviškas šv. Mišias ir dvasinius patarnavimus sava kalba.

JAV Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys pirmosios ėmėsi organizuoti vasaros stovyklas jaunimui. Eilę metų seserų sodyboje Putname veikė mergaičių stovykla. Stovyklautųjų skaičius vis augo. Jis ypač pašoko, kai naujai atvykę lietuviai 1949-50 m. pradėjo siųsti savo mergaites. Prieš 10 metų įsigyta nauja stovyklavietė gražiajame Vermonte ir pavadinta Neringa. Dabar čia vyksta trys seserų vedamos jaunimo stovyklos: mergaitėms, berniukams ir lietuviškai nemokantiems lietuvių kilmės vaikams. Ši pastaroji buvo naujas ir labai pasisekęs bandymas praveisti lietuvių stovyklinę programą anglų kalba trečios ir ketvirtos kartos lietuviukams. Daugelis jų, šios stovyklos dėka, vėl atrado savo lietuvišką šaknį. Stovykla kasmet turi ilgą prašančiųjų sąrašą ir negali visų sutalpinti. Neringoje taip pat stovyklauja moksleiviai ateitininkai.

Kanadoje, Montrealyje ir Toronte, seserys talkina lietuviškų parapijų veikloje, dirba šeštadieninėse mokyklose ir su jaunimo organizacijomis. Toronte nuo 1960 m., sesers Margaritos Bareikaitės rūpesčiu, įsteigti Lietuvių vaikų namai, kurie sėkmingai veikia ligi šiol.

Nors seserų skaičius nėra didelis, vos siekia 40, jų veikla plati.

Naujausias projektas

Baigiamas statyti naujas pastatas Putnamo seserų sodyboje. Jis statomas ne tik dėl to, kad vienuolijai labai reikėjo naujų centrinių patalpų, bet ir todėl, kad norima juo pasinaudoti kaip lietuvišku dvasinio atsinaujinimo centru. Nors seserys prisideda ir talkina įvairiuose lietuviškai visuomenei naudinguose darbuose, tačiau jų svarbiausias rūpestis yra padėti lietuviams rasti dvasinę užuovėją. Anot ark. Jurgio Matulaičio, be tvirtų krikščioniškų pagrindų visokia veikla ilgainiui pašlyja. Tikėjimas ne tik praplečia žmogaus dvasios akiratį, suteikia vidaus ramybę, bet drauge yra ir variklis, nuostabi jėga stumianti žmogų rūpintis kitų gerove, dirbti ir aukotis kitiems su džiaugsmu. Pačiam kilti ir kitus kelti, buvo Matulaičio labai mėgstama mintis.

Kunigas Stasys Yla, ilgametis seserų kapelionas Putname, ten parašęs visą eilę knygų, neseniai išėjusioje Matulaičio biografijoje atkreipia dėmesį į labai įdomų kontrastą šio dvasios didvyrio asmenybėje. Jis rašo: "Kai žvelgiam į Matulaičio fotografijas, kai prisimenam jį apskrito, pilno veido — su didele ramybe, galvotume, kad jis buvo sutvertas įstrigti vienon vieton, priglusti prie vieno darbo ir taip ramiai praleisti savo gyvenimą. O tikrovėje jis buvo pilnas vidinio nerimo ir didelės skubos veikti." (307 psl.). Matulaitis sunderino ramybę ir nuostabiai našią veiklą todėl, kad jo asmenybė buvo kristocentriška — patraukli, giedri, kitus kelianti.

Kas lietuvių traukia į Putnamą? Tiesa, lietuviškumas, bet drauge ir dvasinių vertybių ilgesys.

Kokia ateitis?

Neretai seserų sodybą Putname lankantieji svečiai iš Čikagos, New Yorko ir kitų vietovių, su įdomumu viską apžiūri, pasikalba.

Trys Vienuolijos vadovės Amerikoje: sesuo M. Aloyza Šaulytė, sesuo M. Augusta Sereikytė, sesuo M. Margarita Bareikaitė.

— Three Convent Directors in the USA. From the left: Sister M. Aloyza Šaulis, Sister M. Augusta Sereikis, Sister M. Margarita Bareika.

gėri ir paskui taria: "Tai puiku, bet, seselės, jūsų taip maža. Ir prieauglio nedaug. Kokia jūsų ateitis?"

Neseniai vienoje paskaitoje vyskupas V. Brizgys kalbėjo, kad: "Mūsų tarpe... yra tikra pašaukimų krizė... ne mes vieni tai jaučiame, bet vis vien mes lietuviai esame iš tų, kurių padėtis yra iš blogiausių." Viena iš priežasčių, kodėl ši padėtis tęsiasi, yra, kad lietuvių šeimos nedidelės, ir tėvai nenori savo vaikų išleisti, bijo prarasti. Kita priežastis yra, kad didelė dalis tėvų ir pačių jaunuolių mano, kad dvasiniame pašaukime jie negalės siekti ar panaudoti mokslo. Arba vėl, ne visi turi pakankamai pilną nuovoką, ką vienuolynai yra davę ir duoda žmonijai. Taip nėra komunistų okupuotuose kraštuose. Nepaisant visokiausių persekiojimų ir įtaigojimų, tų pašaukimų ten yra tiek daug, kad bedieviai nežino, ką daryti ir bent dalį jaunuolių yra priversti leisti stoti į kunigų seminarias ir vienuolynus.

Ir mūsų jaunimas yra išsiilgęs dvasinių aukštumų. Nepastokime jam kelio į tai, kas neša nenykstantį džiaugsmą. Štai ką apie tai sako viena jauna seselė, įstojusi į Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserų vienuoliją prieš keletą metų: "Kristaus meilė verčia vis labiau Jį mylėti ir Jam pasišvęsti. Kol gyvename žemėje, esame silpni ir reikalingi Jo pagalbos... Tikiu, kad Jis užbaigs manyje tą darbą, kurį pradėjo. Su Jo pagalba išmoksiu tarnauti laisva širdimi ir įgyvendinti visa tai, ką esu pažadėjusi. Visa garbė, padėka ir šlovė tebūna Jam per amžių amžius."

Ses. Ona Mikailaitė

Jei nori būt laiminga, laimę nešk kitiems, tada ji paslaptinai sugrįžta mums patiems...

Mergaitės, kurios norėtų gauti daugiau žinių apie Nekaltai Pradėtosios Marijos seseris, prašomos kreiptis šiuo adresu: Sesuo M. Margarita, Immaculate Conception Convent, Putnam, CT 06260

PREMIJŲ ŠVENTĖJE PAGERBTAS LIETUVIS KŪRĖJAS

JAV LB Kultūros Taryba š. m. gegužės mėn. 17 d., surengusi Premijų šventę Clevelande, pagerbė mūsų kūrėjus, pasižymėjusius savo kūryba literatūros, dailės, muzikos ir teatro srityse.

Premijos buvo keleriopos: I — už komisijos pripažintą geriausiu 1980 m. literatūros veikalą; II — už dramos konkurso laimėtą I ir II vietą; ir III — premijos parinktam nusipelnusiam kūryboje autoriui.

Šventėje dalyvavo laureatai iš Los Angeles, New Yorko, Chicagos, Bostono ir Clevelando.

Šventė vyko Clevelando Lietuvių Namų patalpose, kur "Gintaro" valgykloje svečiai kūrėjai buvo pavaišinti.

Premijų įteikimas vyko tų pačių namų salėje, dayvaujant gausiam skaičiui svečių, kurie laureatus pasitiko garsiais plojimais.

Premijų laimėtojus pasveikino Ingrida Bublienė, JAV LB Kultūros Tarybos pirmininkė. Invokaciją sukalbėjo kun. G. Ki-

Pirmosios premijų šventės Clevelande laureatai ir rengėjai. Iš kairės: V. Kutkus, JAV LB Krašto valdybos pirm., muz. A. Mikulskis, 1980 metų Muzikos premijos laureatas, rašytojas A. Landsbergis, 1980 m. Dramos konkurso laureatas, režisierė D. Mackialienė, 1980 m. Teatro premijos laureatė, poetas K. Bradūnas, LB Literatūros premijos laureatas, kun. G. Kijauskas, SJ, Dievo Motinos N. P. parapijos klebonas, dail. V. Vizgirda, 1980 m. Dailės premijos laureatas, dr. G. Balukas, L. Fondo valdybos pirm., Ingrida Bublienė, JAV LB Kultūros Tarybos pirmininkė.

— Laureates and organizers of the First Festival of Prizes, Cleveland, 1981.

Photo by J. Garla

Pietuose prieš Premijų šventę. Iš kairės: I. Bublienė, JAV LB Kultūros Tarybos pirm., V. Rociūnas, spaudos atstovas (Draugas), Mariūnienė ir V. Mariūnas, JAV LB Kultūros Tarybos vicepirm., A.

Balašaitienė, spaudos atstovė (Dirva, Darbininkas, Tėviškės Žiburiai), R. Bublys, Lietuvių Namų Clevelande direktorius.

Foto V. Bacevičius

— At a pre-Festival Dinner.

Pirmosios JAV LB Kultūros Tarybos Premijų šventės dalyviai 1981 m. gegužės 17 d. Clevelande, Lietuvių Namuose.

Foto J. Garla

— Participants of the First Festival of Prizes, presented by the Lithuanian Community of America Cultural Council in Cleveland, Ohio, May 17, 1981.

jauskas, SJ. V. Mariūnas, Kultūros Tarybos vicepirm., įžanginėje kalboje priminė tautinio nykimo priežastis ir kūrėjo įtaką į šios problemos sprendimą.

Šventę praveisti buvo pakviestas liet. radijo programos vadovas Juozas Stempužis.

Sveikintojų tarpe LB Krašto valdybos pirm. Vytautas Kutkus pasidžiaugė šia švente ir dėkojo Kultūros Tarybos valdybai už jos surengimą. Dr. G. Balukas kalbėjo Lietuvių Fondo vardu ir pasidžiaugė fondo augančiu kapitalu, kuris jau siekia viršum dviejų milijonų dolerių ir turi 5000 narių. Kanados lietuvių vardu kalbėjo Jonas Simanavičius. Kultūros Tarybos narė R. Balytė perskaitė eilę sveikinių, gautų šios šventės proga.

Premijų laimėtojai:

Lietuvių Bendruomenės Literatūros premija — Kazys Bradūnas už poezijos rinkinį "Užeigoje prie Vilniaus Vieškelio";

Dramos konkurso premijos: A. Landsbergis — I premija už dramą "Vaikai gin-

taro rūmuose", II — Povilas A. Mažeika

Dalila Mackialienė — Dramos premija už 20 metų teatrinę veiklą;

Alfonsas Mikulskis — Muzikos premija už nuopelnus muzikos, chorų srityje.

Viktoras Vizgirda — Dailės premija už meno nuopelnus dailės kūryboje.

Šventėje programos dalį atliko trys laureatai: poetas K. Bradūnas, paskaitęs ke-
liolika eilėraščių iš premijuotos knygos;
Dalila Mackialienė, teatrališkai perdavusi
J. Gliados feljetoną "Tikras atsitikimas",
ir A. Landsbergis, paskaitęs ištrauką iš
premijuotos dramos.

Šalia meninės plaketės, laureatams buvo
įteikti ir jų premijų čekiai.

Po akademinės dalies šventės rengėjai
visus dalyvius pavaišino kava ir skanėstais.

Kultūros Taryba, suorganizuodama
vairių sričių premijas ir surengdama jų
įteikimo šventę, parodė daug iniciatyvos ir
įdėjo daug darbo — tai gražus ir pras-
mingas mūsų kūrėjų pagerbimas. M. K.

Lietuvių Fondo metiniame suvažiavime,
1981 m. gegužės 2 d. Chicagoje. Pirmoje
eilėje, iš kairės: Dr. A. Razma, M. Len-
kauskienė, dr. G. Balukas, V. Kutkus, I.
Bublienė, S. Račkauskas.

At the Lithuanian National Fund conven-
tion, Chacago, Ill. May 2, 1981.

Foto P. Maleta

Muzikas A. Mikulskis, laimėjęs 1980 m. Muzikos premiją, kalba
Premijų šventėje Clevelande.

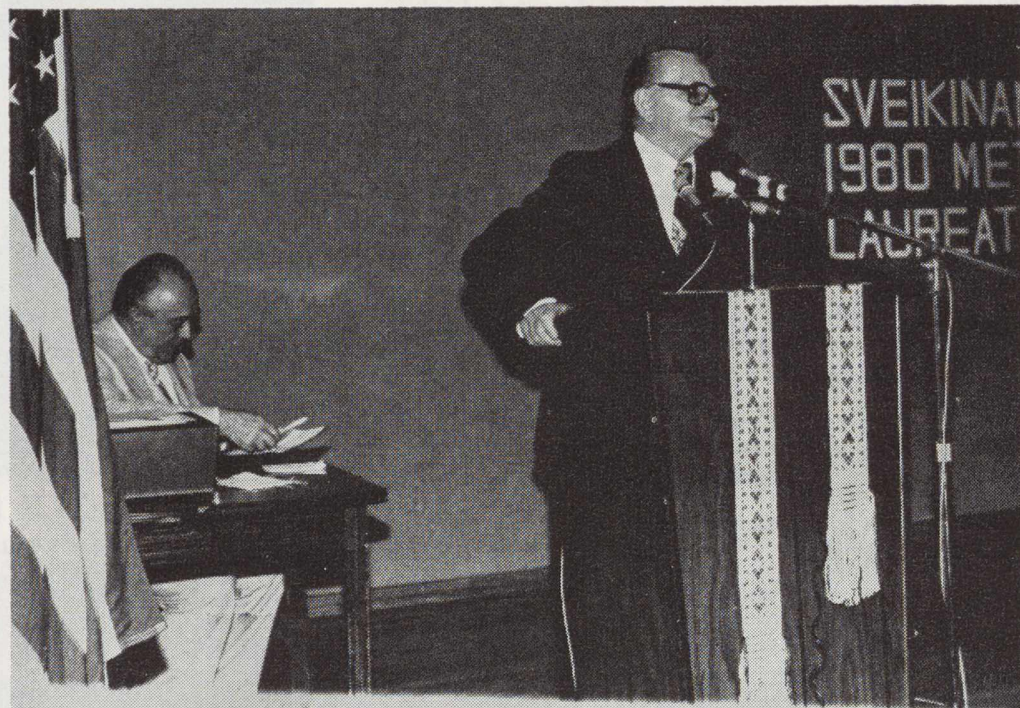
Foto J. Garla

— Composer A. Mikulskis, winner of the 1980 Music Award.

Laureatas poetas Kazys Bradūnas, laimėjęs pirmąją Lietuvių Ben-
druomenės Litertūros premiją už poezijos rinkinį Užeigoje prie
Vilniaus vieškelio

Foto J. Garla

— Poet Laureate K. Bradūnas, Award winner at the First
Festival of Prizes.

POEZIJA ir PROZA

skaito
 autoriai

Plokštelė dar galima gauti sena (nepakelta) kaina — \$5.00
"Lietuvių Dienų" leidykloje, 4364 Sunset. Blvd., Los Angeles CA
90029

Kun. G. Kijauskas, SJ, kalba invocaciją Pirmosios Premijų šventės metu, Cleveland, Ohio. Foto J. Garla

— Rev. G. Kijauskas, SJ, gives the invocation during the First Festival of Prizes, Cleveland, Ohio.

Ingrida Bublienė, JAV LB Kultūros Tarybos pirmininkė, atidaro Pirmąją Premijų šventę Clevelande.

— Ingrida Bublys, Chairperson of the Lithuanian Community of America Cultural Council, opens the First Festival of Prizes, Cleveland, Ohio. Foto J. Garla

Dalila Mackialienė, Teatro premijos laureatė, kalba premijų šventėje Clevelande. Foto V. Bacevičius

— Director Dalila Mackiala, Theater Award winner at First Festival of Prizes.

Viduryje —

Premijų šventę sveikina J. Malskis, LB Clevelando apylinkės pirm.

— J. Malskis, Chairman of the Community of America, Cleveland section, greets the Cleveland Festival of Prizes.

Apačioje —

Kanados atstovas J. Simanavičius sveikina premijų šventės laureatus. Foto V. Bacevičius

— J. Simanavičius, the Canadian representative to the Festival, congratulates the winners.

Pirmosios Premijų šventės, įvykusios 1981 m. gegužės 17 d. Clevelande programos vedėjas Juozas Stempužis, Kultūros Tarybos narys. Foto J. Garla

— J. Stempužis, Cultural council member and Master of Ceremonies at the First Festival of Prizes, May 17, 1981, Cleveland.

+ Kunigo belaukiant +

A. Šalčiuvienė Gustaitytė

Tęsinys iš praėjusio nr.

— Tai dabar ir gražiausia! Kaimynai, o nežinot, svieteli! — be galo nustebo Armalauka. — Ir jūs nežinot, Savickiene?

— Kad jis balto svieto! Kaip aš nelabai išeinu kur...

— Svieteli! — traukė pečiais iš beribio nusistebėjimo Armalauka. — Nugi Aukštakalnių Elziuką, širdelės. Ir žinot, kiek kraičio gaus? Tik juokai kraitis! Koks ten kraitis! Tėvas girtuoklis, motina nuolat po jo markus, o pačios mergos po atpuskus; iš kur ten kraitis. Nugi, kad žinotumėt, širdelės, Simanai labai nenori tokios marčios. Jie, ana, norėtų Celiešikę. Ir man andai Simanienė užsiminė... Buvau nubėgus, širdelės, pas Celiešienę... — ir Armalauka pasileido į savo mėgiamas sritis — navynas navynėles, kur ką supiršt, kam kitaip patarnauti. Ypatingus gabumus turi ta moteris šiuo atveju. Rodos, nei bevielio telegrafo, nei telefonų, o ji viską žino, viską nugirsta. Už tai ir nusilaksto ta vargšėlė ir išdžiūvusi. Keliasi ji anksti rytą, gulasi vėlai vakarą. Nuo ryto skamba raktukai po jos juosta tai svirnely, tai tvarte prie kiaušinių, tai vėl grįčioje. Apsitriususi ir visus pavaldyginusi, įsimeta į pintinę keletą kiaušinių ir dumia pas kaimynus jų išmaityti perėjimui, nes ji gaigalo neturinti, arba vištų veislę pakeisti norinti, kad geriau kiaušinius verstų, ar dar kitokių reikalėlių atsiranda, kad užbėgtų pas artimus ir dažniai labai tolimus kaimynus kaip štai šiandien. Kiekviena proga ji surankioja smulkias ir stambias naujienas ir tokia laiminga, kai gali jas pakišti nustebusiam atsilikėliui. Labiausiai pelningi jos tarpininkavimai vedybų reikaluose. Ilgai dar Armalauka būtų turėjusi medžiagos savo kalbai, ar būtų "išpitavojus" kokias naujienas iš moterų, tačiau į grinčią įėjo Savickas su dviem kaimynais ūkininkais. Savickienė ant vienos rankos vaiku nešina, kita nubraukdama suolą, sodino kaimynus.

— Tik prašome sėstis, ale tik prašom.

Prie vyriškių ji tyliai pasitraukė į šoną, šypsojos nedrąsia, nekalta, malonia šypseną, o visa jos veido išraiška buvo tokia užguita, nužeminta, pasigailėtina. Kalbose ji maža ką dalyvavo; tik retkarčiais savo lakonišku naikaip sutikdavo su kiekvienu, savo nuomonės niekad neįnešdama.

Vyrai susėdo į sau tinkamą vietą — už stalę ir išsitraukė pypkes. Savickas išsiėmė iš stalčiaus tabaką ir ėmė sukti bankrutką.

Jie tęsė savo vyriškas kalbas.

— Tai, sakai, kerta jūsų girią vėl? — užklausė šeimininkas, didelis girių mylėtojas.

— Kerta pagony. Tai jau paskutinės grapo girios. Kortomis, sako, pralošęs.

— Tai čėsai, matykis. Tai čėsai! — nykščiu pypkę kimšdamas, dėstė seniausias visų apylinkės gyventojų.

— Mažėja girios, mažėja paukščiai, mažėja gyvulėliai, mažėja ir pats žmogus. Matykis, ar toki pirmiau buvo vyrai! Paimkit, kad ir mane patį. Kam aš vertas! Kiek mano sveikatos! Ir tai kelis jaunuosius po pažas- te paglemščiau. O ar toks buvo mano tėvas!

Vierysit nevierysit, tik viena duona su vandeniu mito. Kai kada pieno lašiuką. Ir svei-

kas buvo kaip ažuolas ir ligų nepažino. Ba duona, matykis, stiprumą duoda. Nebeskuo ir poteriuose sakosi: "Duonos mūsų visų dienų"... Dabar štai darbininkams: duok jiems ir lašinių ir sviesto, ir kad išsimiegot, ba, matykis, kad sveikatos nėra, silpni žmonės dabar, va kas yra. O tai dėl to, matykis, kad Dievą užrūstijo. Dabar jau nėra pasnykų nereikia... — Senis nutilo, kad užtrauktų pypkę, o Savickas jam atsakė:

— Ale užtai šviesesni dabar žmonės, dėde, pasidarė! Jūs pamatytumėte, kas ten Amerike dedasi! Koki laivai per marias vaikščioja! Čūdai ant čūdų. Arba miestuose. Žmogus paima triūbelę ir per ją susikalba su kita miesto puse arba su kitu miestu...

— Jau kad tas susiedas ir nuriečia, — pasileido juokais Armalauka. — Kaip jau ten žmogus turėtų išrėkti, kad kitam mieste girdėti būtų! Gana jau gana, susiedėli! Svieteli! Jau tie žmonės, grįžę iš Meriko, visko ir pripasakoja.

Šitokios naujienos jos nedomino, nes tai, jos nuomone, buvo grynas prasimanymas, o ji mėgo nešioti tik tikras žinias.

Savickas gi pabaigė sukti bankrutką (rūko jis tik šventadieniais ir šiaip "besiedose"), pasiėmęs iš kaimyno pypkę uždegė ją ir tik tada suteikė dėmesio moters žodžiams.

— Mat, boba — vis boba: ilgas plaukas — trumpas protas.

Andrius Savickas nebuvo iš tų užguitųjų, kuriais buvo turtinga mūsų senoji Lietuvos žemelė. Jis, priešingai savo žmonai, visur turėjo savo nuomonę ir dažniausiai priešingą kitiems; tuo lyg ir didžiavos. Jo tėvas, dvarelio skerdžius, visą savo amželi vis svajoto surasti užkastus pinigus, kuriuos, jo tėvo sumetimais, turėjo čia pagiriję kur nors užkasti besitraukia prancūzai. Dažnai ir naktį senis Savickas keldavo iš guolio ir, išėjęs iš namų, dairydavos, ar nepamatys kur švytruojant pagiriję ar pievose ugnelės, kur dega pinigai. Buvę net, kad tokią ugnelę jis pamatydavęs ir, nutvėręs kastuvą, skubėdavęs jos link, bet ugnelė jį vadžiodavusi, t. y. klaidindavus, vilodavus ir, įvedusi kur į raištus, išnykdavusi. Tai buvo tikriausia iliuzijos, jo gyvos fantazijos sukurtos, bet senis skerdžius laikė tai Dievo nemalone, o save jos nevertu. Ne tiek tie pinigai viliojo senį Savicką, — ką veiktu juos radęs, jis neišmanėdavo ir negalvodavo. Pats radi- mo fantastiškumas viliojo šį neeilinį žmogų. Jo sūnus Andrius Savickas buvo jau reališkesnių užsimojimų žmogus, bet, būdamas paprastas kaimo berniukas, visus savo vylus turėjo atidėti į šalį. Gal ir būtų taip apsikūlęs Andrius, kaip ir kiti jo bendrai... Kaimynų ūkininkų dukterė Marytė, dabartinė jo žmona, įstrigo jam giliai į širdį. Marytė pamilo jį dar stipriau. Kareiviavimas Rusijoje buvo ilgam nutraukęs šitą gražų romaną. Sugrįžęs iš kariuomenės, rado Marytę jo belaukiančią, tačiau mergaitės tėvai nei kalbėti nenorėjo. Tuomet Andrius, išsiprašęs iš Amerikos pažįstamo berno "šiupkartę", įprašė Marytę jo palaukti, o pats pasileido laimės paieš-

koti. Dirbo jis ten daug ir sunkiai, kol anglių kasykloj suvargino koją (sąnarių aštrų reumatizmą buvo gavęs kariuomenėje peršalęs manevruose). Užsidirbęs gražią sumą pinigų, sugrįžo į tėviškę, nusipirko sklypelį žemės, susikūrė trobesius ir ėmėsi amato. Jeigu šio turtingos dvasios piliečio laivelis būtų patekęs į platesnes jūras, būtų išėję kita. Dabar kurčiam užkampyje jis rūgo, pelėjo ir sunyko dvasia ir kūnu. O vis dėlto skyrėsi iš eilės. Visa jo paguoda buvo pasipasakoti iš savo gyvenimo patyrimu. Savo pasakas jis pradėdavo nuo siaubingos kelionės per vandenyną posakiu: "Kto ne more ne bival, tot i strachu ne vidal". (Kas jūrose nėra buvęs, tas ir baimės nėra matęs).

Senelis, užtraukęs keletą dūmų, išsitraukė iš burnos pypkę, nusispiovė kur po stalą, kad po kojų nebūtų, ir tęsė įdomią temą toliau:

— Matykis, kad čia ir Amerikos nereik. Aną dieną važiuojam plentu. Nai, vierysit nevierysit, atbirzgia, atpirpia didelis dengtas vežimas be arklių. Eina kaip padūkės. Matykis, — mes toli nuo plento gyvenam — tokių paibalių nematę. Arkliai kad šoko piestu, kad mušė į šoną. Maniau, paskutinioji.

— Kur nesibaidys licipierą pamatę. Jogi antikristas su pečium, susierzino Armalauka.

Savickas tik nusijuokė.

— Kai dėl girių, susiede, — tegul ir gražu, kai jos ošia aplinkui, — tik jau kai per didelės, tai ir pereiti bangu. Antai mūsų Butkos šilas! kalbėjo ūkininkas Krūvelis, kurs iš kitos apskrities buvo čia atėjęs į žentus. — Bubau dar jaunas vyrukas, be liosų. Reikėjo nuvežti brolių į Seinų seminariją. Tėvas liepė palaukti, kol susidarys daugiau važiuojančių iš aplinkinių, bet mudu su broliu klieriku ir dar vienas bernas buvo drąsesni. Labiausiai drąsinomės tuo, kad dar tik prieš keletą dienų ten buvo suimti keturi plėšikai. Mat kaip buvo:

Grapo ūkvedis turėjo nuvežti į randą mokesčius. Įsidėjęs į kišenių pinigus, į kitą grauningą, liepė pakinkyti porą smarkių arklių. Per girią važiojo vidudienį, kada plėšikai nedrąsūs. Ir šiaip jis nelabai buvo pratęs ko bijoti. O tie šunsnukiai jau jo laukė seniai ir suuoštė. Kaip tik šis į girią, — tuoju iššoka keturi vyrai, permeta skersai kelią rastą, atstato revolverius ir — pasiduok. Ūkvedis išima iš kišenės visus septynis šimtus rublių ir atiduoda.

— Ką gi, vyručiai. Štai pinigai, kuriuos vežiau į randą. Jie ne mano ir man jų negaila. Mielai aš juos jums atiduosiu. Dvarponis bagotas ir be jų, ką kur kortomis praloš, — tegul biednesni pasinaudoja. Tik jau, vyručiai, nedarykit man nieko blogo..

Plėšikai godžiai sugriebė riebią sumą ir ir jau buvo bepradeda dalytis, bet ūkvedys juos kalbina:

— Tai mat, aš aitduot jums pinigus tai atidaviau, bet ką aš savo ponui pasakysiu, draugužiai. Jis rrr... mane apkaltins va-gyste ir atiduos policijai, o su tais — kas norėtų turėti reikalų...

— Tai ką, tu norėtum, kad mes tau pakvitavimą su savo parašu įduotume, — pasijuokė visi kartu. Vienas jau piktai nusikeikė. (Bus daugiau)

KNYGOS IR LEIDINIAI

Lietuvių pagrindžio spauda, Nr. 1. VYTIS. Nr. 5, 1980. (Gauta Vakaruose 1981 m. vasario mėn.) PLB serijinis leidinys, kuriame pilni autentiški okupuotoje Lietuvoje leidžiami patriotinės spaudos tekstai. Kaina \$4. Prenumerata: 6 leidiniai — \$20. Spausta ofsetu. Tiražas 3,300 egz. 96 puslapiai.

PLB, pradėdama leisti seriją lietuviškos patriotinės spaudos, leidžiamos okupuotoje Lietuvoje, šį leidinį siūsdama spaudai, rašo, kviesdama visus "jungtis į Lietuvos pagrindžio spaudos skaitytojų, prenumeratorių, platintojų ir rėmėjų eiles. Perskaityte jį, duokite kitiems skaityti ir tuo geriau susipažinti su šiandieninės okupuotos, bet stipriai kovojančios Lietuvos gyvenimu ir viltimis."

Pirmajame puslapyje redakcija sveikina savo buvusį vyriausią redaktorių Vlada Šakalį "sėkmingai perėjusį geležinę uždangą — TSRS sieną — ir linki toliau kilniai dirbti Lietuvių Tautos labui.

Numerio turinyje yra keletas slapyvardžiais ir tikromis pavardėmis pasirašytų straipsnių ir dokumentinės medžiagos — pareiškimų valdžios įstaigoms dėl asmenų persekiojimų, teismų, bausmių ir kitų sovietinės santvarkos "juridinių tiesų" bei "teisybių".

Pavardėmis pasirašyti straipsniai yra A. Statkevičiaus (Helsinkio komiteto nario) ištrauka iš jo knygos "Visuomenės gyvenimo abėcėlė arba bendražmoniškumo manifestas", 1969, ir esto Mart Niklaus (vertė M. Liepa) "Vilnius ir vilniečiai disidentų akimis". (Šio straipsnio ištraukų jau yra buvę mūsų periodikoje).

Šalia "L.K.B. Kronikos" ir "Aušros" perspausdinimų, šis naujas LB užmojis yra sveikintinas ir remtinas. (j.)

ŠVIETIMO GAIRĖS. Lietuviško ugdymo žurnalas mokyklai ir šeimai. Nr. 24. 1980 gruodis. Leidžia JAV LB Švietimo taryba. Red. S. Stasienė. 56 psl.

Priklausomai nuo redaktorių, keičiasi ne tik šio leidinio turinys, bet ir formatas. Dabar jis vėl yra grįžęs į patogaus vadinamojo dydžio formatą.

Jame rašo J. Plačas, kun. P. Patlaba, D. Eidukienė, S. Barzdukas, dr. Pr. Laučkaitė-Domanskienė, D. Petrutytė, V. Kavaliūnas, E. Vasyliūnienė, J. Matulaitienė, dr. A. Norvila, A. Rinkūnas, S. Stasienė, E. Alseikienė. Jau vien toks gausus bendradarbių skaičius rodo žurnalėlio temų įvairumą. Beveik visi rašiniai liečia labai praktiškus ir aktualius liuanistinės mokyklos mokymo bei auklėjimo klausimus.

NAUJA PLOKŠTELĖ

Gauta platinimui ką tik išleista

Slavos Žemelytės plokštelė
SU JUMIS.

Dainininkei akomponavo J. Govėdas.
Gaunama LD ir LAV administracijoje.
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA
Telef. (213) 664-2919

ALOYZO BARONO VARDO NOVELĖS KONKURSAS

Lietuvių Rašytojų Draugija, norėdama prasmingiau paminėti savo mirusį narį, buv. LFD pirmininką, novelistą ir romanistą Aloyzą Baroną, skelbia Aloyzo Barono vardo novelės konkursą.

1. Novelės temą bei meninę idėją autoriai pasirenka laisvai (tačiau pageidautina lietuviškas turinys ir personažai).

2. Novelės ilgis — ne daugiau 20 mašinėlės rašytų laiškų popieriaus puslapių.

3. Terminas: 1982 m. kovo 1 d.

4. Rankraščiai (rašyti mašinėle su tarpais) pasirašomi slapyvardžiu; atskirai pridedamas užlipintas vokelis, pažymėtas tuo slapyvardžiu, o jo viduje — autoriaus pavardė, adresas ir telefonas.

5. Rankraščiai siunčiami LRD valdybai, kuri juos perduos juri komisijai. (Valdybos adresas: 306 — 22nd St., Santa Monica, CA 90402).

6. LRD valdyba sudaro 3-jų asmenų komisiją, kuri sprendžia balsų dauguma (Jei komisija nerastų verto premijuoti kūrinio, premija atidedama kitiems metams). Komisijos sprendimas galutinis.

7. Geriausia pripažintos novelės autoriui skiriama 500 dol. premija, kurios mecenatai yra Nijolė Baronienė ir LRD.

8. Jury komisijos sudėtis bus paskelbta vėliau.

9. Dėl premijuotos novelės spausdinimo LRD valdyba susitaria su autorium.

LRD valdyba

TEKSTO PATAISYMAS

Malonus p. Skiriau,

Į mano paskaitos tekstą, atspausdintą L. D. 1981 m. gegužės mėn. numeryje, 11 puslapyje skliausteliuose įterptas priedas, liečiantis Laisvosios Lietuvos radijo stoties įrengimą ("Apie šio siųstuvo paruošą ir jo vietą teko atsitiktinai iš gimnazistų išgirsti...") nepriklauso mano plunksnai ir neatitinka faktams, kadangi:

1. Aš negalėjau "iš gimnazistų" apie tą slaptą radijo siųstuvo įrengimą girdėti, nes jo paruošos ir transliacijų metu buvau Švedijoje.

2. Apie tą tariamą įvykį aš niekada nesu girdėjęs ar pranešęs "centro ryšininkui B. Bieliukui".

Tamstą gerbiu

Algirdas Vokietaitis

LIETUVIŲ DIENŲ

METINIS PIKNIKAS

ir laimėjimų traukimas šiemet įvyks rugsėjo 13 d. Šv. Kazimiero par. patalpose,

St. George - Evans St. kampas,
Los Angeles, Calif. 90027

Gavę loterijos bilietėlius, malonėkite juos užpildyti ir, pridėjus \$5, gražinti LD administracijai.

Iš anksto dėkojame už jūsų malonų atsiliepimą ir paramą spaudai.

~~~~~

Baltimorės arkivyskupas William Borders š m. birželio 7 d. apsilankė Šv. Alfonso lietuvių parapijoje ir drauge su kun. Antanu Dranginiu laikė šv. Mišias už išvežtuosius į Sibirą lietuvius.

Nuotraukoje Baltimorės jaunimas įteikia arkivyskupui dovaną — lietuviško kryžiaus drožinį. Dešinėje kun. A. Dranginis.

Foto K. Česonis

Archbishop W. Borders, from Baltimore, June 7th, 1981, visited St. Alphonse Lithuanian parish, and together with rev. Antanas Dranginis offered holly mass, for the Lithuanians deported to Siberia.

Pictured: archbishop receiving Lithuanian hand carved wooden cross from young Lithuanians. At very right: Rev. A. Dranginis.

Photo—K. Cesonis

THE REALTY OF JUNE FOURTEENTH

JANIS AVEDS TRAPANS

June fourteenth is a gruesome date. We all know what it means. There are those present among us today who still sense it as a brutal scar in their lives. Time has not pulled scar tissue over the wound. To them—to those who recall—the middle of June must always bring a spasm of anguish. On that day there began a deliberate policy of destroying the Baltic nations: Estonia, Latvia, and Lithuania. On the night from thirteenth to fourteenth, more than fifty thousand, perhaps sixty thousand (we really do not know their number, for there are victims we know whom we have not accounted for) were destroyed.

I spoke of June fourteenth as reality. Yes: the act itself, and the date, came forty years ago. But it was followed by other, equally bloodstained, dates. There were deportations in 1944 and 1945, immediately following the Soviet invasion of the Baltic. Then again, in 1947. And again, in 1949; an immense assault, the largest one. In all, more than a half million of the Baltic people, probably six hundred thousand, have been deported. A handful of them have returned. The destruction of the Baltic countries, the independent states, began in June, 1940; the time in between was the great onslaught on their societies; in mid-June 1941 came the time when the killing of nations began.

There is a very distinguished scholar of the Soviet Union, Robert Conquest, and among the studies he has written is one on the most thorough ones of Moscow's nationalities policies and deportations in Stalin's time. Appropriately enough, the title of his work is: *THE NATION KILLERS*. Conquest, very forcefully, makes the point that Russia's ultimate aim is to grind out everything: statehood, independence, nations, culture, history: until a shapeless, grey, mudlike form remains. What they call "the Soviet man".

Let me underscore that in this destruction of everything that exists in the present and has existed in the past Baltic history is not the last to be destroyed. Recently, I spent some time quite intensively researching Baltic history, that version which was written after 1945, in the Academies of Science, in Estonia, Latvia and Lithuania. Now, we all now that the Soviets falsify history. There is no point in my presenting a handful of examples to prove it to you here. But what, essentially, strikes home with such force, once you undertake, or are compelled, to read Soviet historiography, is the grotesque, even hysterical tone of its arguments. It is a denial, page after page of desperate pleas that, since times immemorial, the Baltic nations were, integrally a part of Russia, possessed the greatest love for the Russian people one can imagine, and they, possessing no culture of their own, apart from a few peculiarities of dress, took everything from Moscow.

Now we all know that the fabric of the three independent, and modern, Baltic states comes from their own unique culture and the strong ties with Western civilization, these two cross to make the underlying strains of the rich tapestry of our national life. Now, the Soviet aim, in history, is to shred and rip it apart:

they intend to destroy the past, everything that reaches back from 1940 to deep antiquity, for once history is erased from the minds of men in Estonia, Latvia, Lithuania, then they will be absolutely sure that the heavy, the red seal which they have placed over us, the seal of their policy, inscribed June 14, 1941, is final and irreversible.

But, what about us, then? Well, in a sense, we are the past. The small vessels of history, every one of us, if you wish. The question is: are we relics? Or are we viable? Are we curiosities? Or do we still possess reality?

Let me take a somewhat unorthodox approach in dealing with these questions. I shall answer them along the lines proposed by the Communists, the parties and their functionaries. They, you see, insist that we are relics of the past. Small groups of renegade fascists. That we consider our lives to 1940, that we think only about our lost property and income, that the young generation has left us, that what we say has no bearing on what people think in our homelands, that what remains—the remembrance of June fourteenth — is no more that futile, hate filled, poisonous salivating: words streaming from mouths which have lost their teeth, and the ability to bite anyone: the mournful howls of dying fascist hyenas . . . Let us now consider all of this in turn.

Are we alone, or, at least, diminishing in numbers? True, to some extent. Some have left us through death, some have left us quietly, and some are with us now and then but not among you in the audience today.

The first group departed the Baltic community early, shortly after we came to this country. They did not want to be Latvians, or Latvian-Americans, but American-Americans. They did it, I think, for material benefit, for money, although, I fail to see that they made much good of their lives. They may have had some twitches of conscience about leaving but, well, whatever seamy compromises they made have been swallowed by time. They also took their children with them. I've met some of these. You know, the ones who with a desperate futility search for "identity" and "roots". All the modern catchwords. Perhaps they are paying for the sins of their fathers.

The second group (these you will know) are the ones who are really neither here nor there . . . There is an expression in Latvian (I quite suspect that there is an equivalent in Estonian or Lithuanian) which goes: *Es ar politiku nenodarbojos*. ("I do not concern myself with politics.") This catchphrase is delivered with a palpable air of superiority. Underneath, really, there is obtuse, narrowminded smugness. For—remember this well—if you do not concern yourself with politics, then politicians (German ones, Russian ones, American ones) will deal quite easily with you. Haven't we learned that historical lesson yet?

Finally: the youth. Frequently we complain—bemoan, I suppose, is a more accurate word—that the younger generation does not understand and does not care about the ravages of the Great Deportation. This is true, to a certain extent. Why should they? If I see the younger generation correctly (and I have no pretension to bring an authority in the

area) I claim that they can be politically oriented and alert. Their political orientation was displayed very vividly in the political activities in Madrid last year. They are interested, in action. They also are—I have experienced this—interested in history. But they very seldom are little interested in solemn speeches. In short, to the kind of a speech I am giving here today. And rightly so.

Let us recapitulate the answer to the Communist claim that we are a dead society. Injured: yes. Dead or dying: no.

Now we move to the second charge. That our efforts are small, pointless, and have little to do with what our nations think about in our homelands. I shall preface my answer with a short introduction. It comes from the reminiscences of Viktors Kalins, who now lives in the United States, but in 1962 and sentenced to ten years to forced labor for participating in a secret organization, "Baltic Federation". After Kalins arrived at his place of imprisonment, a camp in Mordovia, at the gate he was met by a Lithuanian prisoner, Balys Gajauskas, known as "Iron Balys". The name "Iron" Gajauskas got to recognize his determination and endurance. Gajauskas was first arrested by the Nazis, at the age of seventeen. He was again arrested by the Communists in 1948 for supporting the Lithuanian Liberation Army, he was sentenced to twenty-five years in GULAG camps, was released in 1973, then arrested again in 1976.

What Gajauskas did was to gather all the Balts. To celebrate their national holidays, to mark other events (June fourteenth, I can imagine, was among these) for discussions of history and culture. Kalins in particular recalls presentations on Donelaitis and the Estonian Juhan Liiv. The point I am making here is that Gajauskas did more, in KGB camps, and in secret, for political prisoners than we are able to do in—say, Philadelphia. Or in Los Angeles, for that matter, I suspect.

This is the first point we must recognize. The second (and this can easily elude us) is what days Gajauskas and the prisoners (or those in our homelands) remember and note. Yes, there are the national holidays, we all know that. But I have a suspicion that now there are two things to worry us. The first—which I already have outlined—is that we may forget the Fourteenth of June. The second is that we may come to cherish it in sorrow as a unique event, particular to us, and thus isolated. By isolation I mean that it no longer will be linked to the events and dates which come after it: 1945, 1947, 1949. And all the subsequent individual arrests which, if lesser in scope are no less criminal in intent. There is a straight line from 1941 to Juri Kukk.

However: let us ask whether this is not removed from what we are doing here today? No, I am afraid, it is not. I will relate an incident to you. It took place in Riga. There an acquaintance told me (somewhat in the following words) that in our words and reminiscences we did recall the Fourteenth of June but nothing else that took place in the Baltic there-after. We did not recall 1947 and 1949. It was, if you wish, something which happened to "them", the ones who remained behind in our homelands, not to "us", living in the West: in Germany, in Sweden, in the United States.

[continued on p. 19]

CAPTIVE NATIONS WEEK PROCLAMATION

Twenty-two years ago, by a joint resolution July 17, 1959 (73 Stat. 212), the Congress authorized and requested the President to proclaim the third week in July as Captive Nations Week.

Last January 20 saw again a change in Administration under our Constitution, the oldest written document of its type in continuous force in the world. The peaceful and orderly transfer of power in response to the sovereign will of our people is sometimes taken for granted by Americans. Yet events in some other areas of the world should remind us all of the vital, revolutionary ideal of our Founding Fathers: that governments derive their legitimacy from the consent of the peoples they govern.

During Captive Nations Week, Americans should realize our devotion to the ideal of government by consent, a devotion that is shared by millions who live in nations dominated today by a foreign military power and an alien Marxist-Leninist ideology.

This week, Americans should recall the series of historical tragedies—beginning with

THE REALTY OF JUNE FOURTEENTH

[From p. 17]

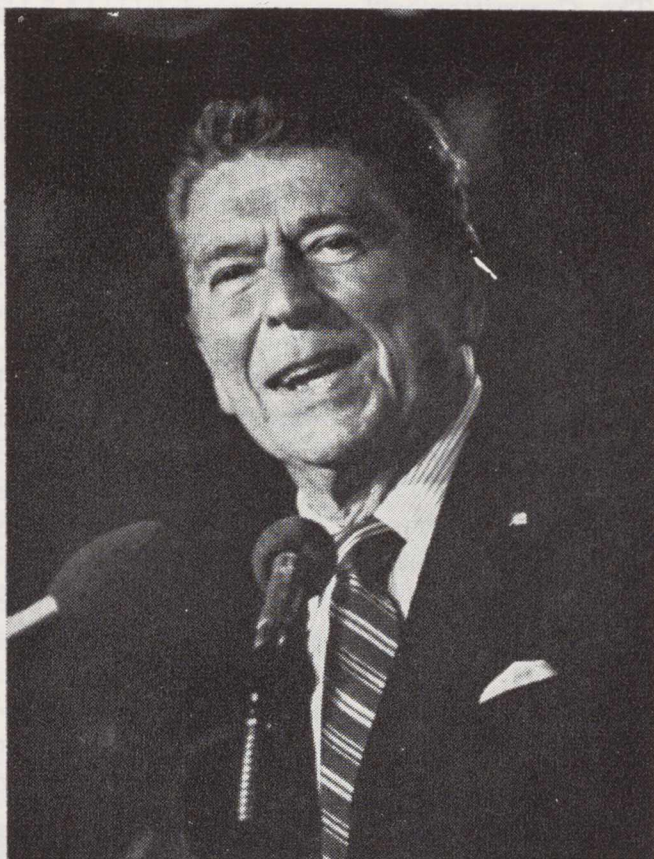
This is the danger. We cannot afford to let this division seep into our consciousness. There can be no "them" and no "us". We must never come to the condition where the national holidays and dates recalled by Gajauskas are different from the ones memorialized by us.

For if this ever becomes the case, you see, they, in Moscow, will have been right. We will have become separate from the people and the history of our homelands. We will, then, lack reality. And if we still may then continue to come together, now and then, for a traditional, or perfunctory memorialization for the Fourteenth of June, what purpose will it serve? Eventually, without a purpose, we shall drift away, each to his own.

Let me recapitulate. There is a line, a red thread, from June of 1941 to the present. Names of Balis Gajauskas and Jurii Kukk should be as familiar to us as the particular date, and its tragic significance, we are memorializing today.

Right now, I shall not present to you a list of things we should do, in terms of politics. When I say "right now" I mean immediately, in the course of this speech. I do expect to present, and discuss, such things today with representatives of Estonian, Lithuanian, and Latvian organizations. And if we discuss these today, we must do, we must act, from today until a year from now, until the next remembrance. For to remember without acting is pointless; it would be an admission that the Fourteenth of June, finally, has no more reality for us.

This speech was delivered by Prof. Trapans for Baltic States Committees Commemoration June 14, deportations.

President Ronald Reagan

the broken promises of the Yalta Conference—that led to the denial of the most elementary forms of personal freedom and human dignity to millions in Eastern Europe and Asia.

In recent years, we have seen successful attempts to extend this oppression to Africa, Latin America and Asia—most recently in the brutal suppression of national sovereignty in Afghanistan and attempts to intimidate Poland.

During Captive Nations Week, we Americans must reaffirm our own tradition of self-rule and extend to the peoples of the Captive Nations a message of hope—hope founded in our belief that free men and women will ultimately prevail over those who deny individual rights and preach the supremacy of the state; hope in our conviction that the human spirit will ultimately triumph over the cult of the state.

While we can be justly proud of a government that is responsive to our people, we cannot be complacent. Captive Nations Week provides us with an opportunity to reaffirm publicly our commitment to the ideals of freedom and by so doing maintain a beacon of hope for oppressed peoples everywhere.

NOW, THEREFORE, I RONALD REAGAN, President of the United States of America, do hereby designate the week beginning on July 19, 1981, as Captive Nations Week.

I invite the people of the United States to observe this week with appropriate ceremonies and activities and to reaffirm their dedication to the ideals which unite us and inspire others.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this thirtieth day of June, in the year of our Lord nineteen hundred and eighty-one, and of the the two hundred and fifth.

RONALD REAGAN

Canadians Active in the Fight For Freedom

By John Bird

Confiscation of Church properties, the imprisonment of priests and Religious, outlawing of religious evangelization, and denying work to those who profess Christianity are just a few of the methods governments in communist-dominated eastern Europe have tried to destroy the traditional religions of their countries.

But while thousands, and perhaps even millions, of individual Catholics have suffered, and in some cases died, under this persecution of their faith, the adversity has paradoxically served often to strengthen the faith.

In fact, according to several Catholics who still keep in touch with the Church in their eastern European homeland, the rise of a western style consumerism poses an even greater threat to the Church than does communist repression.

IDEOLOGY

Separate comments from a Hungarian priest and a Slovenian Catholic layman (Slovenes are one of the four major ethnic groups that form Yugoslavia) both suggest that the communist parties in their countries have failed to sell their ideology to the postwar generation now preparing to inherit the leadership role.

Although many young people have retained their Catholicism in spite of the difficulties, many others have fallen under the spell of the consumerism that dominates western Europe and North America.

But while there may be fewer professed Catholics now than before the war, those who have clung to the faith have had to make a conscious decision to do so. Those who would normally call themselves Catholic simply because they grew up in a Catholic tradition have been weeded out by repression so that only the strong and the determined remain.

On June 28, the Archdiocese of Toronto will commemorate the "Church of Silence" in the many countries throughout the world where the Church's voice is stifled for political reasons. Suggestions for marking the day will be circulated to the various parishes by the chancery.

According to Bohdan Nahaylo, a researcher on human rights violations in the Soviet Union who works out of the London, England, headquarters of Amnesty International, the communist party in Russia is committed to what it calls "the withering away of religion."

This active process, which is applied to varying degrees in all Soviet-style communist countries, includes all manner of restrictions on the activities of the Church, particularly in areas having to do with teaching, publishing and encouraging vocations.

For example, while the right to hold the beliefs of one's choice is supposedly guaranteed in most of these communist countries, the right to propagate one's faith is denied. That privilege is extended only to atheism.

In addition, all communist party members must profess atheism, and as all employment is controlled by the communist party, only party members can expect to reach any level of power.

[Cont. on p. 20]

Congressional Unit on Baltic States Grows

The Ad Hoc Congressional Committee on the Baltic States and Ukraine continues to gain new members in the House of Representatives. At present, 28 Representatives (15) Democrats and (13) Republicans have joined the Ad Hoc Committee. The Committee was formed early this year on the initiative of Reps. Charles Dougherty (R-PA) and Brian Donnelly (D-MASS) who are serving as the body's Co-chairman for two years. Baltic and Ukrainian activists in both Members' districts were instrumental in proposing the idea for the Committee.

The major objective of the Committee is to focus greater attention on Ukrainian and Baltic

issues in Congress and throughout government. The Committee will on appropriate occasions commemorate special events such as the Baltic and Ukrainian Independence Days, will act as an intermediary with government agencies on selected concerns and will raise other Ukrainian and Baltic issues within Congress.

The Ad Hoc Committee is not an official congressional committee, it has no legislative or other formal powers. It is a bi-partisan coalition of Members who have a special interest in these issues. There are different ad hoc committees in Congress, formed around other domestic or foreign issues. Reps. Dougherty and Donnelly will in the near future take steps to have a counterpart committee formed in the Senate.

The Ad Hoc Committee presents a unique opportunity for Baltic and Ukrainian Americans to gain a better hearing for their concerns. Baltic Americans are urged to express appreciation by letter to their Congressmen if they have already joined the Committee. Other

Congressmen should be requested to join the Committee by contacting either Congressman Dougherty or Donnelly. It is hoped that the Committee will grow to include at least 75 Representatives this year. The Committee's activity in large part will be determined by the interest expressed by Balts and Ukrainians.

Baltic Freedom Awards Presentation

The Joint Baltic American National Committee (JBANC) presented the BALTIC FREEDOM AWARD on July 8 to Congressman Edward J. Derwinski of Illinois—and on July 13 to Congressman Clement J. Zablocki of Wisconsin. The award was presented to both for their strong support over the past years of the right to self-determination for Estonia, Latvia and Lithuania. Both Congressmen had not been able to attend the JBANC congressional reception on June 11 when the award had been presented to other selected Members of Congress.

CANADIANS ACTIVE IN THE FIGHT FOR FREEDOM

[from p. 19]

SUFFERING

Within the Soviet Union itself, the republics of the Ukraine and Lithuania are the two largest traditionally Catholic areas, and both have suffered greatly.

The Catholic Church in the western Ukraine was officially liquidated in 1946, and all members became officially members of the Russian Orthodox Church. But Catholicism continues to flourish in a completely underground situation, with 'secret' priests and clandestine celebrations and evangelization.

With between 4 and 6 million members, the Ukrainian Catholic Church in Russia is "the largest underground Catholic Church in the world," says Mr. Nahaylo.

The Church in Lithuania, which is still allowed to exist with severe restrictions, is closely identified with the Lithuanian nationalist movement.

On June 11, Toronto immigrants from the three Baltic nations of Estonia, Latvia and Lithuania, marked the 40th anniversary of what is known as the June terror of 1941 with an ecumenical service in St. Michael's Cathedral, Toronto.

SIBERIA

During one week of that June alone, said Father Casimir Pugevicius, director of the Lithuania Information Centre in New York, in his address to the full cathedral, 871 boxcars left Lithuania for work camps in Siberia, carrying 34,260 men, women and children hauled from their homes with no notice and often in the dead of night.

"By 1953," he said, "one out of every ten Estonians, Latvians and Lithuanians had been deported to the Gulag Archipelago. There was not a family which had not been affected." Many of those people froze or starved to death under horrible conditions in the Siberian camps.

NATIONALISM

But in spite of all that, the Church and the Baltic nationalist movements are still strong today. Even in Latvia, where the Catholic religion is in a minority position, it is still strong.

After 40 years of "persecution and deportations," says one Toronto Latvian Catholic, the Church "today shows strength and vitality as never before . . . Of 180 Catholic churches, the regime has managed to close only two because a small number of faithful have not been able to pay high government taxes."

(the Catholic Register—June 27, 1981)

TOP

From Left — Gaile Tamosiunas, Lithuanian Summer Intern, JBANC; Sven Paul, Estonian Summer Intern, JBANC; John B. Genys, Lithuanian Representative, JBANC; Mado Kari, Chairman, JBANC; Congressman Clement J. Zablocki [chairman, House Foreign Affairs Comm.]; Gunars Meierovics, Latvian Representative, JBANC; Vita Terauds, Latvian Summer Intern, JBANC; John Bolsteins, Director of Public Relations, JBANC.

BOTTOM

From Left—Martin Suuberg, Alternate Representative, JBANC; Gaile Tamosiunas, Lithuanian Summer Intern, JBANC; Mado Kari, Chairman, JBANC; Sven Paul, Estonian Summer Intern, JBANC; Vita Terauds, Latvian Summer Intern, JBANC; Congressman Edward J. Derwinski; John Bolsteins, Director of Public Relations, JBANC; Jonas Bobelis, Lithuanian representative.

—WEALTH—

by JURGIS GLIAUDA

At ten in the morning the automatic clock switched on, and a tender, plaintive melody played in the bedroom. Irene, awakened, luxuriated in the bed. The sheets caressed, soothed, and the resilience of the mattress provided an intoxicating motion. The situation was imparted that you were lying on a cloud, floating in a marvelous fairyland, with the rhythm of the music rocking your repose. The impressions were vague: half conscious, half dreaming.

She finally left her bed. Stretching lazily and yawning, she went to the window and opened the drapes. The day was in full splendor: it was spring.

Irene met her reflection in the watery depth of the mirror. A woman's thirty-fifth springtime is wonderful for her, when life has a care-free generosity, and the body is infused with delicious idleness. Today and tomorrow she would be alone. Her husband, an attorney, was wrapped up in his work, without a free minute. He had flown to another city. It happened frequently, and she was accustomed to being alone.

Her husband was her senior by fifteen years, but that was of little significance. He looked wonderful. She treasured every opportunity to be with him socially, to dance. Their home was full of valuable furnishings, and a fashionable car stood in their drive.

Her husband allowed her complete freedom but Irene did not take advantage of it, to indulge in amorous intrigues. Even in her thoughts she was a stranger to such scheming. She was content in her abundant, fulfilled life and glided through it calmly, observing, but not participating in its scenes. She knew from the gossip journals that people performed indiscretions, became involved in unpleasant situations—all because of love. That was dangerous, and senseless.

Her husband was not a rich man. A lawyer provides well, but his earnings were barely sufficient to maintain their style of living. Her husband lived in hopes of attaining a position which would bring in more money. He assured Irene that there was no need to worry about tomorrow: when he died, his insurance policy would provide for the future with a substantial settlement.

The radio announcer was reporting the morning's news. There had been a terrible aircraft accident, and all the passengers and flight crew had perished in flames. A plane which had flown from the city yesterday was destroyed. Irene's heart stood still: her husband had certainly been on the flight. She vividly pictured the burned-out skeleton of the plane, the incinerated corpses and the crowd of firemen, medical workers and idle onlookers. That was where her husband was—a mutilated, charred body.

With trembling hands she frantically turned the pages of the telephone book, searching for the number of the airline. After several vain

attempts she was connected, and learned—her husband had been scheduled on the plane which left yesterday and was wrecked. The names of the victims would be announced after their identification.

Her life was transformed. Everything had become different. A strange word — widow! Was she actually a widow? Could it be that the charming, agreeable man with whom she had lived for eight years in this opulent home, was never going to return? Irene dashed about in the silence of watchful rooms. She could not gather her senses. Should she call acquaintances and friends, tell them the terrible news? Or wait for the telegram about his death?

She was suddenly struck by a frightening thought: had her husband paid the current premium on his insurance policy? This piercing question brought her back to reality. Now the determination rose to fight for her future, her rights. She flung herself at her husband's desk and started rifling through his files and papers, but could not find either any insurance records or receipts for premium payments.

"Have you actually left me with nothing? With this house and without money? That is mean! It's mean!"

Then she remembered that her husband kept his important papers in a safety deposit box at the bank. She dressed hurriedly and in her fashionable automobile dashed off to the insurance company. Representing herself as an attentive wife who wanted to help her husband, she asked an office worker the question, almost jokingly: had her husband paid the current insurance premium? He was so forgetful; please be kind enough!

The assistant happened to be an acquaintance of her husband. He checked the records and with a wide smile—Irene was so charming and attractive—reported:

"Everything is in perfect order. The premiums have been paid in advance : : :"

Once again the house seemed to be her own home, the large insurance benefit tangible and certain. Irene's dark eyes filled with tears at the thought of her husband. He was so generous. On the way back she bought a newspaper, and at home, shuddering, examined the photographs of the terrible accident.

At last the telephone rang. They would have checked the passenger lists and the airline was informing her of her husband's death. Irene prepared to burst out crying.

"Hello, darling!" she suddenly heard her husband's voice. "I know you've been worrying, but I haven't been able to call. Here I am, alive and well. I was late for the plane that crashed and caught the next one. I could have been lying in the morgue now. But don't be upset. I'll be home the day after tomorrow."

Irene broke into tears at the telephone. Her husband listened and again begged her not to be upset. She felt the genuine tenderness in his voice. He cherished her love.

When the conversation was over, Irene felt exhausted. She replaced the receiver. Fragments of alien passions flashed on a screen. She followed them sadly, seeing other embraces, trying not to recall that the airplane catastrophe had transformed her, opened up many new vistas in her life.

Suddenly she realized that the man at the insurance company, her husband's acquaintance, would certainly tell him that his wife had been inquiring about his premium payments on the very day of the accident. And then, as if on another screen, scenes from her real life glimmered in her mind. She was saddened, but her eyes remained dry.

[Translated by Thomas J. Stacy]
©1981 by Author

Baltic Leaders Meet New State Department Officials

At the invitation of the State Department, Baltic representatives in Washington attended a meeting on July 30 to brief new State Department officers who will have responsibility for Baltic issues. Thomas Longo, the present Baltic Affairs Officer at the Department, will be replaced in early August by Ms. Mildred Patterson. Oscar Clyatt, who has had responsibility for Baltic human rights and other special issues in the Department's Soviet affairs office, will be replaced at about the same time by James Schumaker.

The meeting was chaired by William Ferrand, recently appointed as Deputy Director of the Department's Office of Eastern European Affairs. The Baltic leaders raised three major concerns: (1) that the U.S. policy on the Baltic States should be implemented with greater purpose and consistency; (2) that the Department should do more to ensure that the U.S. Baltic policy is properly reflected on government maps and other pertinent government publications; and, (3) that the government's approach on the investigation of alleged Nazi war criminals in the U.S. should be a more balanced one.

The last issue was discussed in greater detail. The Balts made the point that the Justice Department's investigative processes on the war crimes cases seem overly one-sided, with little effort being made to understand or obtain information on the complex situation which existed in the Baltic States and throughout Eastern Europe during the Nazi occupation. Special concern was placed on the naive and impropriety of the government making use of Soviet supplied evidence on many of the cases. Mr. Ferrand emphasized that the State Department's jurisdiction is limited in this area, but that he would raise these concerns with officials of the Justice Department.

The Balts at the meeting were Maido Kari, JBANC Chairman, John Bolsteins, JBANC Director of Public Relations, JBANC summer interns Sven Paul, Gaile Tamosiunas, Vita Terauds, and Algimantas Gureckas and Ernest Raskauskas of the Lithuanian American Community.

GARBĖS PRENUMERATOS

Dr. S. Andukas, Baltimore, MD.
Peter Atkočiūnas, DDS, Cicero, IL.
J. Z. Augustinius, Illinois.
Br. Aušrotas, Juno Beach, FL.
Leo Bagdonas, Santa Cruz, CA.
Pr. Baltuonis, Canada.
Inž. Peter Baltran, Los Angeles, Calif.
Rev. A. Bertašius, San Elizario, TX.
Dr. John Bernotavicz, Barrington, Ill.
A. Braškys, Ont., Canada.
D. Brazdžionis, Los Angeles, Calif.
Juozas Briedis, West Bloomfield, Mich.
R. A. Bužėnas, Los Angeles, CA.
Inž. V. Čekanauskas, Garbės konsulas, Los Angeles, CA.
H. Bruszauskas, Vokietija.
Dr. A. L. Čepulis, Willoughby, OH.
John Čiurlionis, PA.
Rev. V. Dabušis, N. J.
Dr. A. M. Devenis, Long Beach, CA.
A. Devenis, Santa Monica, CA.
Vysk. A. Deksnys, Vokietija.
A. Dičius, Santa Monica, CA.
Alg. Didžiulis, Bogota, Colombia.
Vincas Dovydaitis, San Clemente, CA.
J. Dženkaitis, Glendale, CA.
Alg. Dudaravičius, Edmonton, Canada.
Bronė Gajauskienė, Santa Monica, CA.
Inž. Br. Galinis, Norwell, MA.
Paul Gyls, Olympia, Wash.
E. ir L. Jarašiūnai, Santa Monica, CA.
Z. Jokubaiš, Rosanna, Vic., Australia.
E. Jonušas, Omaha, Nebr.
Msgr. F. M. Juras, Putnam, Conn.
Inž. J. Jurkūnas, Chicago, IL.
P. Karosas, New Britain, CT.
Kazys Karuža, Los Angeles, CA.
Dr. Šarūnas Karuža, Los Angeles, CA.
St. Keteriauskas, Los Angeles, Calif.
Mrs. Isab Kirk, San Leandro, Calif.
M. Kirkilas, Chicago, Ill.
Dr. P. Kisieliū, Cicero, IL.
Dr. Alf. Kontvis, CA, R. K.
Dr. A. Krišukėnas, Milton, MA.
E. Kronas, Canada.
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, Calif.
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, Calif.
J. L. Levickas, Chicago, IL.
M. M. Lietuvnikas, Orlando, FL.
J. Lukas, Orange, CT.
Dr. J. Mališka, Que., Canada.
F. Masaitis, La Mirada, CA.

A. ir L. Mažeikos, Marina del Rey, CA.
G. Mažulienė, Santa Monica, CA.
W. Maker, Burbank, CA.
W. Markalonis, Reynoldville, Pa.
Msgr. L. Mendelis, Baltimore, Md.
E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N. Y.
W. M. Maskell Ins. Agency Ltd, Toronto, Ont.
Al. Mogenis, Quincy, IL.
Rev. S. Morkūnas, Sioux City, Iowa.
A. Musteikis, Fallon, NE.
A. L. Namikas, Glendora, CA.
Rev. A. Olšauskas, Los Angeles, CA.
Kun. Th. Palis, Pittsburgh, CA.
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.
Vladas Pažiūra, Anaheim, CA.
F. Petrauskas, Syracuse, N. Y.
Inž. J. Petronis, Los Angeles, Ca.
A. Pračiūnas, San Pedro, CA.
Jonas Putna, Cardiff, England.
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N. Y.
Inž. Juozas Rasys, Cambridge, MA.
Rev. Dr. P. Ragažinskas, Sentral, N. M.
Kun. V. Radvina Clover Valley, Calif.
Gregor Radvenis, Los Angeles, Calif.
V. Raulinaitis, Santa Monica, Calif.
K. R. Razauskas, Dearborn Heights, MI.
A. L. Repšys, N. Y.
J. V. Roland, San Francisco, CA.
Rev. A. Sabas, Ont., Canada.
Kun. Paul Sabulis, Waterbury, Conn.
Petras Sakas, Los Angeles, CA.
J. B. Sabal, Cleveland, Ohio.
Apol. Sajus, Santa Monica, Ca.
Wm. R. Savage, Reno Nevada.
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica.
Rev. Dr. Skilandžiūnas, Canada.
Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, Illinois.
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, Mich.
Inž. J. Talandis, Olympia Fields, Illinois.
"Talka", Hamiltono liet. koop., Canada.
V. Tamošiūnas, Detroit, MI.
J. Tamas, Gardena, CA.
Dr. V. B. Sky, Palos Verdes, Calif.
M. Šarauskas, Winn., Canada.
Juozas Truškauskas, Los Angeles, Calif.
Dr. O. Vaitas, Bloomfield Hills, Mich.
S. P. Vaičaitis, PA.

Vytautas Vidugiris, Palos Verdes, Calif.
Juozas Vitėnas, Washington, DC.
A. Youtz, Munhall, PA.
Dr. P. Žemaitis, Conton, MI.

AUKOS LD PAREMTI

Po \$20 — Mrs. Isab Kirk, Rev. M. Čyvas.
Po \$20 — L. Baltrėnas.
Po \$15 — M. I. Namikas, MD
\$14 — A. Firavičius.
Po \$10 — Dr. K. Bobelis, A. Stankus, J. Dženkaitis.
\$7 — K. Aukštakalnis, W. R. Savage, J. Agurkis.
\$7 — S. Dabkus.
Po \$5 — E. Stirbys, M. Mėlienė, A. Rugys, Ir. Jasys, Rev. A. Račkauskas, V. Beleckas.
\$4 — Rev. J. Krivickas.
\$3 — A. Trečiokas.
Po \$2 — L. Bajorūnas, E. W. Baranauskas, F. Collins, Msgr. V. Mincevičius, V. Mažeika, V. Rudinskas, E. Juciūtė.
Po \$2 — Rev. M. Čyvas, P. Indreika.

Labai ačiū visiems parėmusiems LD žurnalo leidimą. Mūsų lietuviška spauda laikosi tik skaitytojų dosnia širdimi ir parama.

A. Skirius, leidėjas

—o—

NAUJOS KNYGOS

"Po Ultimatumo"—Juozo Kraliausko. Išleido Liet. knygos klubas, Chicagoje. 18 pusl. Kaina \$6.
—o—

"Jūrų Keliais"—Jūrų kapitono atsiminimai—Br. Krestopaitis. Kietais viršeliais, iliustruotas. 240 pusl. Kaina \$10.
—o—

"Spaudos Baruose," žurnalisto Juozo Kapačinsko atsiminimai. Išleido Chicagos Liet. Literatūros Draugija. 216 pusl. Kietais viršeliais. Kaina nepažymėta.
—o—

Lietuvos Steigiamasis Seimas — V. Daugirdaitė-Sruogenė. Išleido Tautos Fondas, New Yorke. 262 pusl. Kaina \$6.
—o—

"Opposition to Soviet Rule in Lithuania 1945-1980." Dr. Thomas Remeikis. Išleido "Institute of Lithuanian Studies Press". 680 pusl., kietais viršeliais. Kaina \$15.

ALBINO MARKEVIČIAUS

apdraudos, namų pardavimo ir visos įstaigos nuo spalio mėnesio pradžios persikelia į naujas, didesnes patalpas

2802 Santa Monica Blvd.,
Santa Monica, CA 90404
Telefonas 828-7525

M & R Americana Ins. Service
telef. 453-1735. Adresas 2802 Santa Monica Blvd., S. M.

Rūtos, Inc. Bend. ir Kalifornijos Liet. Kredito Sąjungos adrs. yra 2802 Santa Monica Blvd., Santa Monica, CA 90404, telef. 828-7525.

ALBINAS KURKULIS

"Stock" Brokeris ir vice prezidentas
Rodman & Renshaw, Inc.

Member New York Stock Exchange
and Other Principal Exchanges

209 S La Salle St., Chicago, Ill. 60604

(312) 332-0560

Skambinti "Collect" is bet kur JAV

"LIETUVIAI AMERIKOS VAKARUOSE!"

Siųskite metinę prenumeratą \$5.00

Užsakykite LAV savo giminiams bei draugams, gyvenantiems rytinėse ir vidurio Amerikos valstybėse, tegu susipažįsta su mūsų veikla ir gyvenimu.

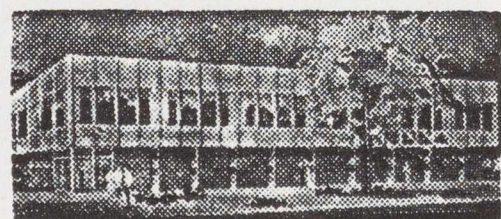
4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA 90029
Galima LAV užsisakyti ir patelefonuojant
NO 4-2919

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

Savings insured up to
\$40,000.00 by F.S.L.I.C.

Drive in facilities.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

(312) 656-6330 ir 242-4395

LIETUVIŲ DIENŲ

Žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininko" adm-ja.

So. Boston, Mass.—S. Minkus

Chicago, Illinois—Balys Brazdžionis

'Gifts International,' 'Parama,'
'Marginiai.'

Cleveland, Ohio—J. Zilionis

Detroit, Mich.—St. Anthony's Parish
Library

Los Angeles, Cal.—V. Prižgintas

Putnam, Conn.—Immaculate Conception
Convent

Rochester, N.Y.—A. Sabalis

Waterbury, Conn.—"Spauda"

Woodhaven, N.Y.—"Romuva"

ANGLIJOJE

Bradford, Yorks—Kun. J. Kuzmickis

AUSTRALIJOJE

Adelaide, Edwardstown—A. Kubilius

Melbourne-St. Kilda—F. Sodaitis

Sydney—Kun. P. Butkus

Glen Osmond, S.A.—E. Reisonienė

Mirren, SA.—J. Rupinskas

KANADOJE

London, Ont.—A. Puteris

Toronto, Ont.—V. Aušroras, A. Kuolas,
St. Prakapas

Montreal, Que.—P. Rudinskas (Parish
Library)

AMERIKOS BALSAS

(VOICE OF AMERICA)

Kasdien po pusvalandį Vašingtono laiku
11:00 am. ir 1:00 p.m. vasaros laiku
(arba 10:00 am. ir 12:00 noon žiemos
laiku), 20, 25, 30 ir 50 metrų trumpo-
siomis bangomis.

ICA—VOICE OF AMERICA

Lithuanian Service

Washington, D.C. 20547

THE BATTLE OF GRUNWALD.

Liberal English translation with
prologue & epilogue by J. J. Biels-
kis. From the adapted Lithuanian
version of the original in Russian
by Ivan K. Sokolnikov. An Histo-
rical novel of the Battle in 1410
with the Teutonic Knights. 160 p.p.
and XXXI footnotes. Los Angeles,
1963.

Price: \$3.00

"Lietuvių Dienos"

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.

Išlaiko L. Radijo Klubas

Programų koordinatorius Viadas Gilyš

3329½ Atwater Avenue
Los Angeles, CA 90039
Tel. (213)662-6906

BALTIMORE, MD.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10-11 val. ryto
per AM radijo stotį WITH—123

Programos vedėjai: Albertas Juškus
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515

Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, Md. 21227 Tel.: 242-1779

SO. BOSTON, MASS.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais
11:30-12:00 val. 1430 AM iš WWEL
12:10-1:00 val. 1460 AM iš WBET

Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIOJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama Stepono ir Valentino Minkų
girdima sekmadieniais 1 val.-1 val. 30 m.
Boston, Mass.—WLYN-1360

Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdutės pasaka

502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: 268-0489

CHICAGO, ILL.

Sophie Barcus Raidijo Šeima

7 Programos savaitėje

Monday through Friday 4:00-4:30 p.m.

Saturday & Sunday 8:30-9:30 a.m.
Visos programos is WOPA 1490 kc AM

Programos vedėja Aldona Daukas-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
WOPA, 1490 AM banga

7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel.: Hemlock 4-2413

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakaro

Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga

Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
2646 W. 71st St., Chicago, Ill. 60629
Phone 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aidų" programa

kas šeštadienį 12:30 p.p.
1110 AM banga, WTIS stotis
Veda Kazė Brazdžionytė
Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629
Telefonas 312-778-5374
Atstovas St. Petersburg—K. Kleiva
Telef.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI

Isteigta 1949

Girdimi sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 mc

Vedėjas—Juozas Stempužis

4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas (216) 382-9268

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas-Lithuanian Voice

WCAR—1090 AM BANGA LIVONIA

Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto

Visais programos reikalais kreiptis:

KAZYS GOGELIS

13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef. 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIOJO VALANDA

2056 CNB Bldg., Detroit, Mich. 48226

WMZK-FM banga 98 mc.

Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Programos reikalais kreiptis:

Albert Misiunas, 2483 Woodmere, Detroit,
MI 48209, tel. 841-3026; Algis Zapa-
rackas, 4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak,
MI 48072, tel. 549-1982.

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė

WRYM—840 AM

Kiekv. sekmadienį 4:30-5:30 val. p.p.

Programos vedėjas A Dragūnevičius
Pranešėjai:

Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Lionginas Kapeckas
273 Victoria Rd, Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATDIDIMINIMAI" radijo valanda

girdima kas šešt. iš WEVD stoties

New Yorke, nuo 8-9 v.v., 97.9 FM banga

Direktorius—Dr. Jokubas J. Stukas

234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060

Tel. (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WHBI stoties 105.9 FM banga

ROMAS KEZYS

217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (212) 229-9134

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in

Pittsburgh, Pennsylvania

Pittsburgh, PA — WPIT-730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.

Programos vedėjai:

Povilas ir Gertruda Dargiai

Visais reikalais kreiptis:

2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.

LIETUVIŠKA RADIOJO PROGRAMA

"LEISKIT Į TĖVYNĘ"

Lithuanian Broadcasting SPA

Kiekvieną rėnesio antrą, trečią ir ketvirtą
sekmadienį nuo 9:30 iki 10:00 ryto
iš radijo stoties KGUS—FM 97.5 banga

Programos vedėja Salomėja Smaišienė
204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71901
Telefonas (501) 321-9641

ROCHESTER, N.Y.

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
Stotis: WXXI-FM 91.5 mc

Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R. Kirš-
teinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr., Ruta
Ilgūnaitė, išd., L. Laukaitienė, narė.
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės Balsas

Sekmadieniais 8-9 val. vak.

Ved. Viktoras Vaitkus

10 John St., Waterbury, Ct. 06708
Tel. 756-5173 — 754-8780

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną tračiadienį nuo 11 val. v.

CFMB stotis—Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO, ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30-2:00 po pietų
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.

614 Tedwyn Dr.
Mississauga, Ont., Canada
L5A 1K2
Tel. (416) 275-3134

ROMA, ITALIA

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas Dr. J. Gailius

Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. Dr. V. Kaziūnas

Adresos: Sezione Litwana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

Prašome atnaujinti

"Lietuvių Dienų" prenumeratą
1981 metams.

Prenumeratos kaina:

JAV — \$18.00.

Kanados doleriais — \$20.

Adresas:

Lietuvių Dienos

4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA. 90029

